

VERSLAG VAN DE OPENBARE VERGADERING VAN DE GEMEENTE DORDRECHT - DORDTSE DINSDAG D.D. 28 JANUARI 2025

Vergaderzaal 3

1. Agendacommissie

2. Verzoek tot inspreken bij Raadsinformatiebrief over de voortgang Visienota Evenementen 2030

Voorzitter: De heer Safranti
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Aarden (Partij voor de Dieren)
Dhr. Damen (PvdA)
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Mevr. Van Engelen (GroenLinks)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Mevr. Kamphuis (SP)
Dhr. Katif (Beter Voor Dordt)
Mevr. Koene (Gewoon Dordt)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Mevr. Nieuwland-van den Bosse (CU/SGP)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. Wringer (Beter Voor Dordt)

Portefeuillehouders: -

Inspreker: dhr. Van Loon

De voorzitter: Goedenavond allemaal, welkom in de kamer. We gaan een inspreker straks het woord laten geven over een raadsinformatiebrief over de voortgang van Visienota Evenementen 2030. Dat is mijnheer Van Loon. Voordat ik mijnheer het woord geef, wil ik even zo aan mijn rechterkant beginnen om even uw naam aan te geven, zodat we het vast kunnen stellen voor de notulen.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Lammens, Dordtse VVD.

De heer Katif: Jacques Katif, Beter voor Dordt.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Aarden: Tristan Aarden, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Kamphuis: Meta Kamphuis, SP Dordrecht.

De heer Den Hartog: Paul den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

Mevrouw Koene: Irene Koene, Gewoon Dordt.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Damen: Leo Damen, Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Engelen: Yara van Engelen, GroenLinks Dordrecht.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter voor Dordt.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

De heer Van Loon: Ik ben Ad van Loon. Ik ben ondernemer, maar in dit geval ook vooral bewoner van Dordrecht.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: Dank u wel. En mijn naam is Safranti, de voorzitter van vanavond. Nogmaals, ook in het begin aangekondigd, we gaan het over de raadsinformatiebrief over de voortgang van Visienota Evenementen 2030 hebben. Ik doe even een korte toelichting, waarvoor we dan expliciet hiervoor zijn. We hebben ruimte op onze agenda gemaakt voor een spreker. En dat is, nogmaals, mijnheer Van Loon. De heer Van Loon, u heeft aangegeven naar aanleiding van de raadsinformatiebrief de commissie te willen toespreken. Onderwerp is het parkeren rondom Wantijpop als inwoner. De raadsinformatiebrief in deze kwestie komt volgende keer terug in de Agendacommissie. We horen u vandaag aan en stellen eventueel verdiepende vragen, maar nemen geen beslissing vanavond. U heeft gisteren op tijd voor alle fractievergaderingen nog stukken ter achtergrond toegestuurd die de aanwezigen konden lezen. Dat is het geval ook? Ik zie mensen knikken. Ik geef het woord aan u.

De heer Van Loon: Dank u wel. En dank u dat ik hier die gelegenheid heb. Ik woon op de Nachtegaalplaats en ben ook bestuurslid van de VvE daar. Er wordt daar al tien jaar lang een fantastisch evenement gehouden. Het is niet een gebied wat echt geschikt is voor een dergelijk evenement, maar het is een fantastisch evenement. Er is natuurlijk overlast wat daarmee gepaard gaat. Maar wij zijn al, denk ik, zo'n acht of negen jaar geleden met de organisatie daar ter plaatse overeengekomen, moet je luisteren, wij gaan niet zeiken over alle dingetjes, zoals geluid. Geluid wat zelfs op het Land van Valk wordt gehoord, hoor ik net van mijn buurvrouw. Maar de organisatie en de bewoners hadden afgesproken, weet je wat, wij zorgen in ieder geval dat jullie geen verkeersoverlast hebben.

Hebben we het niet alleen over parkeeroverlast, maar geen verkeersoverlast. Dat is denk ik geweldig als je als klagers en als veroorzakers er samen uit bent gekomen. En in

die Visienota zie ik, het is ook een balans tussen levendigheid en leefbaarheid. En dan denk ik, als partijen er zo uitkomen, hoe kan het dan dat na een aantal jaren, in 2023, wordt gezegd, dit kan niet meer, want de plekken daar zijn betaald parkeren geworden, die moeten altijd toegankelijk zijn voor de vergunninghouders en voor mensen die betaald kunnen parkeren. Dan denk ik, wij betalen nu juist waar we voorheen niet betaalden. Want het is in 2020 een vergunningsgebied geworden. Maar kennelijk liggen de normen daar hoger van. Toen dat werd duidelijk gemaakt, heb ik nog geprobeerd te achterhalen, waar zit hem dat in dat beleid? Want waar staat dat geschreven? Volgens mij staat het zeker niet in steen gebeiteld, want als er werkzaamheden aan de weg worden uitgevoerd of als Tour de France Femmes in Dordrecht rijdt of je hebt Dordt in Stoom, dan zijn er een heleboel van die parkeerplaatsen voor vergunninghouders bezet. Beleid is natuurlijk wel een keuze, maar daar kunnen wel degelijk keuzes in worden gemaakt. Wat natuurlijk het meest rare was, is dat men dat al een hele tijd weet, namelijk sinds 2023, maar dat men pas in de laatste week van mei een brief gaat sturen. En die brief heb ik gisteren naar u gezonden. Dat is een brief met de gemeentelijke ... Dit is van '...' trouwens. Dat is net de verkeerde. Er moet er ook een zijn van ... Deze brief wordt naar alle bewoners gestuurd. Daar staat groot op, doorlaatbewijs. Een heleboel bewoners hebben gedacht toen ze die brief kregen, natuurlijk, er komt weer een doorlaatpost. En die maken die brief nog geeneens voor de rest open, want die kennen dit verhaal wel. En die zijn, eerlijk gezegd, niet geïnteresseerd wie er allemaal optreedt. Is natuurlijk aardig dat het erop staat. Maar die denken, ik leg hem snel in de auto, want daar moet hij liggen. Maar die bewoners hadden goed moeten lezen, want die hadden hem moeten omdraaien en dan staat er in de tweede alinea of in de eerste alinea, de laatste zin, de doorlaatpost op de Nachtegaalplaats is niet meer van toepassing, vanwege de betaalde parkeerplekken. Dan denk je, dat had je weleens wat prominenter en eerder mogen aankondigen, in plaats van met deze misleidende brief. Want dit zie ik bijna als zo'n brief van, je hebt 50.000 euro gewonnen. Dan ga je kijken en had je ze niet gewonnen. Dit is bijna een brief die een beetje bedrieglijk is, gechargeerd, maar niet een brief waarvan ik denk, een overheid kan zo'n brief sturen. Een overheid heb ik de norm wat hoger voor liggen, qua informatievoorziening en qua duidelijkheid. Ik heb daarop gereflecteerd. En van degene van wie de brief, deze brief kwam van het Dordrecht Marketing en Evenementenbureau, was daar geen enkele vorm van zelfreflectie in. En ik heb gedacht, hoe kan dat? Want alle publieksdiensten bij de gemeente die je meemaakt als zoiets gebeurt, we gaan eerst zeggen, sorry, dat had anders moeten gebeuren. Ze hoeven echt niet op de knieën. Maar sorry, dat had anders moet gebeuren, dat had ... Dit is een fout. Geen enkele zelfreflectie. En ik heb me er toch een beetje in verdiept. En ik denk, er staat wel Dordrecht op. En dan je kan wel denken, het loopt als een eend en het smaakt als een eend en het kwaakt als een eend, het is een eend. Maar het is natuurlijk een brief vanuit Dordrecht Marketing & Partners en het Evenementenbureau. En kennelijk hebben die de normen wat lager liggen. En die voelen die verontschuldigende houding na zo'n brief niet. Dat vind ik erg jammer, maar ook als bewoner wel erg verwarrend als ik een brief krijg van de gemeente ...

Tenminste, ik denk een brief te krijgen van de gemeente Dordrecht, maar het is eigenlijk een bureau wat in opdracht van de gemeente Dordrecht werkt. En in de e-mail, waarvan u een gedeelte hebt gehad, is het ook de hele tijd verwarrend van, wie praat er hier? Praat er hier iemand van het Evenementenbureau, van Dordrecht Marketing of praat er iemand in opdracht van de gemeente. Maar het is toch gewoon een beetje onduidelijk.

En ik vind het jammer dat het zo loopt, zoals het nu is gelopen. Maar er is geen enkele zelfreflectie daarover naar voren gebracht. Er was geen mogelijkheid tijdens dat weekend om daar te parkeren. En er is toen wel op de laatste dag, de dag van het festival, door de wethouder nog een e-mail gestuurd, die heb ik helaas gisteren u niet gezonden, waarin hij aangeeft, we gaan dat nog evalueren. En we gaan daar nog contact met u over houden. Dat contact is er niet geweest. We hebben later wel, en die brief heb ik u wel gestuurd, de evaluatie van het festival meegekregen. En daar was ik echt verbijsterd, want het parkeeroverlastprobleem wordt verkleind tot of parkeerplaatsen wel of niet bezet zijn. Maar parkeeroverlast is niet of plaatsen wel of niet bezet zijn. Wij zien hier al dertig jaar in Dordrecht parkeeroverlast, omdat er een veel te kleine parkeergarage al die jaren was. En er gaan een heleboel mensen toch in de file staan voor die parkeergarage, omdat ze denken, voor mij is er straks wel een plekje tijdens dat weekend. En dan wat meer op zaterdag, omdat het zaterdag eigenlijk de hele dag doorgaat en vrijdag hebben de mensen een dure kaart gekocht, de meesten zijn wel om 20.00 uur binnen en gaan om 23.00 uur weer weg. Maar tijdens dat weekend, en zeker op die zaterdag, zie je de hele tijd mensen rondjes rijden, op zoek naar plekjes. Omdat het gebied is afgesloten, en helaas moet ik zeggen, er zijn daar ook geregeld andere activiteiten, drugsverkoop, zowel op het pleintje 'Het Vest' van de woningen van de Nachtegaalplaats. En dat vindt ook plaats op het zwembad.

De voorzitter: U heeft nog één minuut.

De heer Van Loon: Eén minuut. Die overlast hebben we ook het hele weekend gehad, alleen maar omdat iedereen daar met de auto op kon. En ik denk, waarom sluit je het gewoon niet af? Het is een parkeerplaats die te klein is voor zo'n evenement. Je krijgt er alleen maar onrust. De organisator zet daar gewoon mensen neer. Die betaalt dat. Gemeente heeft er geen kosten aan. En dan denk ik, ga naar je Evenementennota. Ga dat allemaal in theorie zo doen, zoals je van plan bent. Maar het beleid, hoe het wordt uitgevoerd, daar gaat het om. En dat zie ik hier volledig misgaan. En daarom wilde ik jullie daar toch deelgenoot van maken, want het is uiteindelijk natuurlijk een heel klein probleempje, maar het is wel een beetje tekenend voor hoe dingen gefrustreerd worden door de overheid.

De voorzitter: Dank u wel. Bedankt voor uw toelichting. Het was een mix van een beetje boos, maar ook aan de andere kant wat klachten en wat ideeën. Zijn er nog collega's ... Mijnheer Van Dam Timmers, u hebt nog een vraag?

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Ik denk dat ik het probleem wel begrijp. Zit veel ook in de communicatie natuurlijk. Ook kort van tevoren. Maar wat zou voor u en ook uw medebewoners, want ik neem aan dat u voor een bredere groep ook spreekt, de oplossing zijn op dit dossier.

De voorzitter: Mijnheer Van Loon.

De heer Van Loon: Continuatie van zoals het acht jaar lang ... Maar goed, er waren drie coronajaren bij, toen was er niks, of twee coronajaren. Zoals het al die tijd ging. Namelijk gewoon een doorlaatpost daar. En dan heb je tijdens die twee dagen tussen 14.00 en 00.00 al dat verkeer daar niet. Gewoon continueren.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel, voorzitter. Als ik het goed begrijp, de Nachtegaalplaats is toch afgesloten? Je kan toch alleen de Nachtegaalplaats oprijden? Toch niet verder naar het Wantijpark? Dat is toch niet mogelijk?

De voorzitter: Mijnheer Van Loon.

De heer Van Loon: Nee, dat is inderdaad niet mogelijk. De Nachtegaalplaats is afgesloten. Dat is een doodlopend ... Er zijn drie parkeerterreintjes. Je kunt dan lopend verder. En dat is de kortste weg naar het Wantijpark, want de Vlijweide, dat gebied, ligt qua lopen eigenlijk verder weg, want je moet helemaal om het Vlij heen lopen. In directe meters is het korter. Het ligt er vrij dichtbij inderdaad. En je kunt daarnaartoe lopen

Mevrouw Lammens-Oostdijk: En de parkeer ... Sorry, mag ik nog een vraag ...

De voorzitter: Mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Vervolg vraag. Hij wordt nu afgesloten, want je moet nu via het benzinestation rijden. Maar dat een hele ...

De heer Van Loon: Nee, de Noordendijk is open, de Oranjelaan is op. De Nachtegaalplaats was altijd dicht. De oprit van de Nachtegaalplaats. Daarmee strem je ook geen doorgaand verkeer of zo, want het is gewoon een doodlopend terrein. En afgelopen festival, afgelopen jaar ...

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Wat hij open?

De heer Van Loon: Konden daar die doorlaatposten ... Ik heb daar met de organisatie van Wantijpop, want die mensen ken ik ook, nog gesproken. Die zegt, wij gaan daar voor de rest geen uitspraak over doen, maar wij mogen het ook niet meer. Ze vinden het ook jammer.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: De vraag is eigenlijk dat hij weer gesloten wordt?

De heer Van Loon: Er is eigenlijk heel direct de vraag of hij weer gesloten kan worden. Maar er is eigenlijk ook wel een frustratie over hoe Dordt Evenementen en Marketing Dordrecht zo'n situatie behandelt. Want nogmaals, als ik zoiets met de overheid aan de hand zou hebben, dan zou ik de weg wel weten naar de bezwaarschriftencommissie of misschien wel naar de Raad van

Weet ik veel. Of naar de gemeenteraad. Want ik dacht hiervan ook, moet ik hiervoor naar de gemeenteraad? Want misschien zeggen ze wel, ga naar de Raad van Toezicht van Dordt Marketing. Maar daar is ook frustratie over.

De voorzitter: Mevrouw Lammens nog even.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Nog een vervolgvraag. Als het afgesloten weer wordt, is het probleem opgelost?

De heer Van Loon: Ja. Maar ik wilde het wat breed trekken, want ik wilde niet alleen als klager komen. Ik vind vooral dat er toch een ... Hoe heb ik dat genoemd? Een wijziging moet plaatsvinden in de denkwijze. En ik ben even kwijt hoe ik dat in die aankondiging ... Maar in ieder geval dat er een ... Cultuuromslag, bedankt Jacques. Een cultuuromslag moet plaatsvinden bij een aantal mensen of afdelingen. Want als je dit hele dossier kijkt, het gaat nergens om. Zeg gewoon, zet daar gewoon die doorlaatpost neer, Wantijpop betaalt en twee dagen lang kunnen de mensen die een vergunning hebben en die dan uit andere gebieden op die dag juist daar zouden willen parkeren ... Die zijn er niet natuurlijk, want die weten allemaal dat het daar druk is. Maar die kunnen dan inderdaad hun auto hier kwijt.

De voorzitter: Mijnheer Van Loon, u hebt uw punt gedaan. Mijnheer Gorter.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag ging, eigenlijk is die al een beetje beantwoord, over de laatste alinea van de brief van de heer Van Loon, over de cultuuromslag, wat daar precies moet plaatsvinden? Maar eigenlijk heeft hij daar al antwoord op gegeven. Mag ik ook concluderen dat de ambtenaren niet echt goed luisteren dan, als dat al zo lang speelt?

De heer Van Loon: Misschien luisteren ze wel, maar ze negeren het gewoon. Dat heb ik eigenlijk misschien ... Ik heb best wel wat contact gehad. Maar ze hoeven echt geen excuus aan te bieden. Maar begin ermee van, dit had zo niet gestuurd mogen worden, een doorlaatbewijs. Dat hadden we twee weken eerder, een aparte brief voor de bewoners aan de Nachtegaalplaats van, moet je luisteren, blablabla. En het gaat er dit jaar niet komen. Maar stuur niet deze brief. En als je dat dan te horen krijgt, zeg dan, sorry.

De voorzitter: Mijnheer Van Loon, dank u wel. Ik heb ook uw verhaal aangehoord. U krijgt zo het woord, mijnheer Katif. Alleen wat ik eigenlijk een beetje proef, en ik weet niet of dat bij de andere collega's ook zo is, maar dat het meer een klachtenprocedure is. En ik weet niet of wij dat hier nu moeten bespreken. Kijk, dat is zo'n beetje wat ik heb geproefd. Als er nog vragen zijn graag, maar niet over de klachten of het idee wat ik nu zo'n beetje proef.

De heer Katif: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Katif.

De heer Katif: Dank u wel, voorzitter. Zo zie ik het en hoor ik het niet. Ik hoor namelijk dat de heer Van Loon iets aangeeft, waar wij misschien ook iets mee kunnen. En als ik inderdaad mijnheer Van Loon zou willen aanvullen, als het gaat om een brief waar namelijk een stempel van de gemeente Dordrecht bovenop staat, dan ga ik ervan uit dat de gemeente Dordrecht wat gestuurd heeft. En dat namelijk de norm die in de brief mee ... De norm waarop de brief geschreven is, moet voldoen namelijk zoals wij vanuit de gemeente dat ook gewoon doen. En dat is me nu duidelijk. Maar de vraag aan mijnheer Van Loon, tot nu toe, hoe is het op dit moment? Want daarin ben ik ook geïnteresseerd. Ik bedoel, het hele verhaal heb ik nu aangehoord. Maar hoe is het nu? Hoe heeft de situatie zich opgelost? Daar ben ik echt benieuwd naar. Of niet?

De voorzitter: Mijnheer Van Loon.

De heer Van Loon: Ik onderschrijf geheel wat mijnheer Katif zegt, want zo is het bedoeld. En misschien heeft hij dat nog even verder verduidelijkt. Bedankt daarvoor. Er is in principe niets veranderd, denk ik. Men vindt gewoon beleid waar vergunninghouders parkeren is, daar kan geen afsluiting plaatsvinden, dat is beleid, terwijl dat volgens mij een keuze is. En volgens mij is het voor dit plan voor dit jaar, want dat staat ook in die evaluatiebrief. En het feit al dat je zo'n evaluatiebrief krijgt, waarin het zegt, wij hebben dit en dit geconstateerd en onze conclusie is, dan lees je eigenlijk ook al, als je iets anders hadden geconstateerd, was er misschien een andere conclusie mogelijk geweest. Wat is dat beleid? Dat begrijp ik niet.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn er nog andere vragen vanuit de commissie? Mijnheer Van Loon, u bent duidelijk geweest. Ik wil u bedanken voor het inspreken. Sorry, ik zie nog een vinger?

Mevrouw Kamphuis: Ik heb een vraag aan de voorzitter. Ik zit een beetje hardop te denken. Ik weet niet precies hoe het gaat, maar kunnen we dit niet beeldvormend bespreken? Want voor mijnheer is het wel belangrijk.

De voorzitter: Maar nogmaals, in het begin heb ik aangegeven dat dit nog naar de Agendacommissie komt. Niemand? Want dan ga ik eigenlijk richting een afsluiting. Nogmaals dank voor uw bijdrage en het inspreken. Uw punt is duidelijk. Wat ik al in het begin had aangegeven, is dat dit dossier sowieso bij de Agendacommissie terechtkomt. En daar wordt dan een beslissing genomen of het eventueel doorgeleid gaat worden en of wij een beeldvormende sessie krijgen, ja of nee? En verder nemen we vandaag in principe geen beslissing. Nogmaals, dank voor uw komst en uw bijdrage. Fijne avond allemaal.

3. Vaststellen Visie over Energieopslag en beantwoording motie M3 'Alles werkt op batterijen' - Raadsvoorstel

Voorzitter: Mevrouw Van Engelen
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Aarden (Partij voor de Dieren)
Dhr. Ayverdi (DENK)
Mevr. Boom-Vos (VVD)
Dhr. Van Dam Timmers (CDA)
Dhr. Gorter (Op Ons Eiland)
Dhr. Den Hartog (GroenLinks)
Mevr. Nieuwland-van den Bosse (ChristenUnie/SGP)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. In 't Veld (VSP)
Dhr. Wringer (Beter voor Dordt)

Portefeuillehouder: wethouder T. de Jonge

Ambtelijke ondersteuning: mevr. Ali

De voorzitter: Ik hoor net dat we het vergaderquorum hebben gehaald. En de wethouder en de ambtelijke organisatie zijn ook aanwezig. Dan kunnen wij beginnen. Welkom allemaal. Vanavond hebben we het over het raadsvoorstel Vaststellen Visie over energieopslag. En dat doen we vanavond oordeelsvormend. Eerder hebben we al een technische sessie gehad, waar we er goed inhoudelijk op in zijn gegaan. Ik wil u allemaal verzoeken om over dit flink technische verhaal de technische vragen toch in te slikken vanavond, zover dat kan. Maar voordat we verdergaan, wil ik beginnen met de voorstelronde voor het verslag. En dan begin ik aan mijn rechterhand.

Mevrouw Boom-Vos: Karin Boom, Dordtse VVD.

De heer Gorter: Wouter Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Aarden: Tristan Aarden, Partij voor de Dieren.

De heer Den Hartog: Paul den Hartog, GroenLinks Dordrecht.

De heer In 't Veld: Richard in 't Veld, VSP.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Eline Nieuwland, ChristenUnie/SGP.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Wringer: Jan-Willem Wringer, Beter voor Dordt.

De heer Van Dam Timmers: Jan van Dam Timmers, CDA Dordrecht.

Mevrouw Ali: Adhra Ali, ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, wethouder.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

De voorzitter: En mijn naam is Yara van Engelen. En ik ben vanavond uw voorzitter. We gaan het raadsvoorstel politiek bespreken aan de hand van een aantal politieke vragen. Heel vaak lees ik ze op, maar dit zijn er veel en ze zijn lang geformuleerd. Meestal heeft u ze zelf ook allemaal gelezen. Ik zal me wel zelf ervan weerhouden om ze allemaal weer op te noemen. Maar het leek mij wel handig om te beginnen bij de partijen voor de woordvoering die politieke vragen hebben aangedragen. En ik zie er twee staan van Partij voor de Dieren. Mijnheer Aarden, wilt u beginnen? Gaat uw gang.

De heer Aarden: De Partij voor de Dieren erkent het belang van de energietransitie en het benutten van duurzame opslagtechnologieën. We kunnen echter niet instemmen met de visie die voorligt. We hebben namelijk zorgen over enkele punten in deze visie. Allereerst de visie zelf. Deze is naar onze mening te vaag. Er worden geen concrete beslispunten gepresenteerd. In de Routekaart Klimaatneutraal 2040 heeft de raad ...

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: U krijgt gelijk een interruptie. De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dank, voorzitter. Er is inderdaad een visie ons gepresenteerd. Ik was even benieuwd, de Partij voor de Dieren was erg op zoek naar concrete visiepunten. Maar ik ben dan benieuwd waar ze dan zelf aan dachten? En waarom zijn ze niet van mening dat dit nog wel een beetje in de kinderschoenen staat qua technologie?

De voorzitter: Mijnheer Aarden, Partij voor de Dieren.

De heer Aarden: Daar kom ik ook een beetje op terug in de rest van mijn woordvoering. Wij vonden vooral dat ja, het staat in de kinderschoenen. Kom ik zo op terug. Maar we zien eigenlijk niet iets anders dan wat in de Routekaart al eigenlijk was vastgesteld qua vragen. En wij vinden dat het van ons wel wat concreter en meetbaarder zou mogen.

De voorzitter: Dan zie ik geen tweede interruptie. Dan mag u verder met uw woordvoering.

De heer Aarden: In de Routekaart Klimaatneutraal 2040 heeft de raad al een Visie Energieopslag vastgesteld. Die visie bestond alleen uit onderzoeksvragen. Deze visie volgt hetzelfde pad en voegt daarmee eigenlijk weinig toe aan wat de raad al heeft vastgesteld. Deze vaagheid zorgt ervoor dat wij geen helder zicht hebben op wat er precies wordt voorgesteld en hoe deze visie zou moeten bijdragen aan het verduurzamen van onze stad en het oplossen van de netcongestie. Een ander punt van zorg voor ons is de voorgestelde vergunningsplicht voor thuisbatterijen. De Partij voor de Dieren ziet het nut niet van een vergunningsplicht voor thuisbatterijen. Ze zijn op dit moment voor bijna niemand rendabel. We verwachten niet dat ze op de korte termijn een vlucht nemen.

De voorzitter: Er is een interruptie van mevrouw Boom, Dordtse VVD.

Mevrouw Boom-Vos: Misschien een miscommunicatie vanuit mijn kant. Maar ik zie in de visie alleen een onderzoek naar omgevingsplanactiviteit. Waar haalt u vandaan dat er een vergunning nodig is?

De voorzitter: Mijnheer Aarden, Partij voor de Dieren.

De heer Aarden: Wij halen dat uit de zin, wel werken we aan kaders van congestie-neutrale inzet van kleinschalige batterijopslag op te nemen in de eerdergenoemde vergunningsplicht van het omgevingsplan.

De voorzitter: Is dat duidelijk genoeg, mevrouw Boom? Gaat u verder met uw woordvoering.

De heer Aarden: We verwachten niet dat ze op korte termijn een vlucht nemen. Als ze wel een vlucht nemen, kunnen ze juist het lokale stroomnet ontlasten en ervoor zorgen dat Dordtenaren meer van hun zelf opgewekte stroom kunnen gebruiken. Op termijn kan

je met een thuisbatterij meer van je eigen opgewekte energie gebruiken en ben je minder kwijt aan je stroomrekening. Ook belast je op deze manier het net in je wijk minder.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: Nogmaals een interruptie van mijnheer Van Dam Timmers, CDA.

De heer Van Dam Timmers: Dat komt omdat ik toch wel wat ingewikkelde dingen hoor. Want juist met je thuisbatterij, zeker als je hem aan een beetje software koppelt, kun je juist bijdragen aan de instabiliteit van het net, doordat je gaat verdienen aan het terugvoeren op momenten dat het net juist al wat overbelast is. Erkent u ook dat effect wat een batterij kan hebben?

De voorzitter: Mijnheer Aarden, Partij voor de Dieren.

De heer Aarden: Zeker. En daar zou je dan afspraken of regels voor moeten maken. Daarnaast bevorderen ze de ontwikkeling en aanschaf van duurzame technieken voor energieopwekking. Het opleggen van een vergunningsplicht werpt drempels op voor duurzame pioniers. Drempels die ook nadelig zijn voor de gemeente. Denk aan het moeten doen van een aanvraag, het betalen van leges, het inhuren van gemeentelijke capaciteit om aanvragen te toetsen en bezwaarprocedures. Partij voor de Dieren is het eens met de ambitie om de energieopslag in de stad beter te regelen. Maar de visie die voorligt, mist de noodzakelijke stappen die we nodig hebben om van Dordrecht een energieneutrale, toekomstbestendige stad te maken, zoals het opstellen van concrete meetbare doelstellingen. Wij hopen dat de gemeente haar rol als faciliterende partij serieus neemt en kijkt naar een brede inclusieve benadering van de energieopslag, zonder op voorhand al allerlei drempels op te werpen voor hen die graag willen bijdragen aan de energietransitie. Bedankt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zie ik op mijn lijstje staan dat Forum voor Democratie ook twee politieke vragen heeft aangedragen. Dan kijk ik even naar de heer Van Pelt, of u behoefte heeft aan een woordvoering?

De heer Van Pelt: Jazeker. Dank u wel.

De voorzitter: En dat is zo. Gaat uw gang.

De heer Van Pelt: Wat ons opvalt aan het visiedocument, is dat er vooral heel veel onduidelijk is. Heel veel is er wat nog moet worden verkend in de toekomst. Dat gaat ook gepaard met een sterke hoop op innovaties en ontwikkelingen, waarvan we hopen dat die zich allemaal in de toekomst gaan voordoen. Nou is daar op zich geen bezwaar tegen om op die manier wat vooruit te kijken. Maar wij vinden wel dat deze hele visie van heel weinig realiteitszin getuigt. En daarom willen we toch een paar kanttekeningen plaatsen. Dat gebrek aan realisme wordt, denk ik, zichtbaar in de hoge kosten die gemaakt moeten worden. De burgers die een thuisbatterij krijgen, moeten daar 9.000 euro voor investeren. Daaraan vooraf ging natuurlijk al de aanschafkosten van de zonnepanelen, ga ik vanuit, het isoleren van woningen, eventueel een warmtepomp. Burgers zullen grote investeringen moeten doen.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Van Dam Timmers, CDA.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, ik heb toch een vraag, omdat ik me een beetje verbaas. Mijnheer Van Pelt begint een verhaal dat burgers allerlei dingen moeten investeren. Als ik dit rapport juist lees, dan zouden burgers, als dit lezen, dat juist niet gaan doen, omdat die terugverdientijd zo lang is dat dat heel onaantrekkelijk is voor de individuele burger. In die zin draagt misschien de gemeente met dit visiedocument juist bij aan realistische keuzes ook voor inwoners. Hoe ziet u dat?

De heer Van Pelt: Dan zou ik zeggen, de realistische keuze is dat heel veel burgers het dan niet gaan doen. Dat ze niet zullen meegaan in dit plan. En het plan is erop gericht, ga ik natuurlijk vanuit, dat je dit met zijn allen moet doen, omdat je alleen dan het gewenste effect kunt bereiken. Mijn punt gaat erover dat je, denk ik, realistisch ook moet kunnen inschatten, we moeten hier zoveel mogelijk burgers in mee krijgen. Mijn indruk is dat dat bij heel veel mensen op bezwaren zal stuiten. Dat ze dat niet zullen willen c.q. niet zullen kunnen.

De voorzitter: Kijk, toch even een feitelijke rectificatie. Volgens mij gaat het raadsvoorstel niet zozeer over de inwoners die hier dan iets mee te maken hebben, maar meer de bedrijven en dergelijke.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers, volgende interruptie.

De heer Van Dam Timmers: Om toch even te interrumpen op de heer Van Pelt. Ik verbaas me een beetje over wat u zegt, omdat in het stuk staat letterlijk dat het stimuleren van thuisbatterijen daarom op dit moment niet wenselijk is. Er staan allerlei dingen in het stuk juist van dat de gemeente zich terughoudend opstelt. Dat er wat onderzoek gedaan wordt om te kijken wat de kansen zijn. Maar dat op dit moment, alles overwegende in dit zeer uitgebreide stuk, dat er nu niet heel goede argumenten zijn om inwoners heel hard te gaan stimuleren. Ik begrijp niet zo goed uw opvatting dat de gemeente dat zou moeten gaan doen, terwijl het raadsvoorstel of het visiedocument dat helemaal niet zegt.

De voorzitter: Mijnheer Van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Het plan om die energietransitie door te voeren, een belangrijk onderdeel daarvan zal moeten zijn dat burgers zelf hun stroom gaan opwekken en ook gaan opslaan. En er wordt inderdaad geen dwang opgelegd in het stuk, maar het is toch nog wel degelijk dan een idee wat richtinggevend is naar de toekomst toe. En het enige wat ik zeg, met de gegevens die we nu hebben, is dat dat dermate kostbaar zal zijn dat ik denk dat dat niet haalbaar is. Dat dat niet in grote getale gerealiseerd gaat worden. Waarmee dan, wat mij betreft, ook een beetje het hele plan op losse schroeven komt staan van, waarom denken we daar überhaupt dan nog aan?

De voorzitter: De heer Van Pelt, u maakt een politiek punt, maar eigenlijk niet helemaal over dit raadsvoorstel. Want dit raadsvoorstel gaat niet over inwoners die energie die over is moeten opslaan. Maar goed, daar kan ik het feitelijk alleen bij houden.

De voorzitter: Mevrouw Boom, Dordtse VVD, per interruptie.

Mevrouw Boom-Vos: Volgens mij lees ik in de visie dat thuisaccu's, zoals u nu discussieert, niet rendabel zijn, maar dat er wel gekeken gaat worden naar buurtaccu's, waardoor je de energietransitie alsnog een dank u wel geeft. Het hoeft niet alleen bij bewoners thuis te zijn, maar dat er wel gekeken wordt naar buurtaccu's. Dat is toch ook een goed plan? Wat vindt u daarvan?

De voorzitter: De heer Van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Ik denk dat het een goed plan is. Maar mijn punt is eigenlijk steeds dat je goed moet kijken naar de haalbaarheid van dingen. En nogmaals, er is eigenlijk heel veel onduidelijk. Dat wordt ook in het stuk gezegd, dat we nog van heel veel dingen gewoon niet goed weten ... Waarmee ik niet zeg dat we het niet moeten doen. Maar ik vind het een reële kanttekening, ook naar de toekomst toe, dat we wel, wat mij betreft, de realiteit in het oog moeten houden. Ik weet ook niet wat bijvoorbeeld die buurtbatterijen dan moeten gaan kosten.

De heer Gorter: Voorzitter.

De voorzitter: Even kijken, want er was net geïnterrupteerd. Maar u gaat interrumpen op het antwoord?

De heer Gorter: Ik wil alleen van Daarom is het toch ook een visiestuk?

De voorzitter: De vraag aan mijnheer Van Pelt van Gorter van Op Ons Eiland is, daarom is het een visiestuk?

De heer Gorter: Daarom is het toch ook een visiestuk?

De voorzitter: De heer Van Pelt, uw reactie daarop.

De heer Gorter: Nog niet alles is toch duidelijk?

De heer Van Pelt: Niet alles is duidelijk, maar er is, denk ik, wel heel veel onduidelijk. En nogmaals, dat betekent niet dat je niet moet nadenken. Maar dit zijn kanttekeningen die ik wil maken, die we volgens mij in het oog moeten houden bij het verder nadenken en het verder maken van plannen, om te voorkomen dat we niet in een soort luchtfietserij belanden. En een punt nog richting de voorzitter. In het stuk wordt, mijns inziens, wel degelijk gesproken over bedrijven die dan hun energieopslag zouden moeten regelen, maar ook over burgers. Er staan hele grafiekjes over wat de kosten zijn voor particulieren met hun woningen. Wat het kost, een grote accu, een kleine accu. Er worden, volgens mij, twee groepen in het document besproken, zowel bedrijven als burgers. En bedrijven laat ik dan een beetje buiten beschouwing. Maar het zal er toch met name om gaan, denk ik, dat we de burgers daarin meekrijgen. Dan vind ik, naast het

aspect van de kosten, dat ook uit het document naar voren komt dat de energiezekerheid, de betrouwbaarheid van de energievoorziening in gevaar komt, vanwege het probleem van de netcongestie, wat ook regelmatig genoemd wordt. Ook bij het gebruik van thuisbatterijen, daarmee kunnen we niet het probleem van netcongestie uitsluiten. Netcongestie betekent dat we, zoals het hier staat, de vraag en het aanbod van energie op elkaar moeten gaan afstemmen. Daar is, wat mij betreft, eigenlijk een eufemisme voor, we gaan energie rantsoeneren. Een situatie zoals die nu is, dat je gewoon op elk moment energie, stroom uit je stopcontact krijgt, dat gaan we op losse schroeven zetten. Dat is in ieder geval een reëel risico op basis van wat ik hier lees. De netbeheerder heeft meermalen gewaarschuwd dat dit probleem eraan zit te komen. Het betekent onder andere dat bedrijven zich niet kunnen vestigen, of die moeten op een wachtlijst komen. Dat heeft gevolgen voor de economie, voor werkgelegenheid en dergelijke. Hier zit ook een economische component aan, waarvan ik in ieder geval wil meegeven dat dat een risicofactor is. En tot slot voorzitter, de veiligheid. Batterijen hebben een brandgevaar. En een tweede element is dat batterijen vol zitten met gevaarlijke stoffen, giftige stoffen, zwaar chemisch afval. Als wij inderdaad in een situatie komen waarin op grote schaal we met batterijen energie gaan opwekken, dan hebben we daarmee ook een afvalprobleem. En ik vind dat we in ieder geval dan moeten meenemen dat dat op een veilige manier kan gebeuren. Hoe raken we van die batterijen af? Enzovoorts. En ook dat is iets wat, wat mij betreft, eigenlijk niet benoemd wordt of heel erg in de lucht hangt. En wat mij betreft wel een relevant punt is om mee te nemen. Ter afronding, we hebben een bestaand systeem van energie. Dat wordt gekenmerkt doordat het goedkoop is, het is betrouwbaar en het is veilig. En binnen de ontwikkelingen waar we nu in zitten, overwegen wij om dat systeem in te ruilen voor een systeem wat op alle drie de punten slechter scoort, voor zover we nu kunnen zien. Zowel als het gaat over de kosten, de betrouwbaarheid, de leveringszekerheid, maar ook de veiligheid. En het is onze visie dat je dat alleen zou kunnen, doen dat je alleen een alternatief systeem zou kunnen invoeren, als dat op al die punten kan concurreren met het bestaande systeem. En dan zonder subsidies. Dat je gewoon de markt kan laten regelen dat er een alternatief is, waar we helemaal niet per se tegen zijn. Maar dan moet je wel gewoon je gezonde verstand gebruiken. En niet een plan ontwikkelen, waarvan duidelijke nadelen toch zichtbaar worden of risico's in zitten.

De voorzitter: Helder. Er is een interruptie van mijnheer Den Hartog, GroenLinks Dordrecht. Gaat uw gang.

De heer Den Hartog: Dank u, voorzitter. Ik zou graag van de heer Van Pelt willen weten, op basis van wat ik zo-even heb gehoord, of hij op de hoogte is van de productieprijs per kilowattuur van verschillende manieren van opwekken en dat op dit moment energie uit zon en wind op land per opgewekte kilowattuur het goedkoopste is? Daarna de fossiele en kernenergie als duurste. Dat is één. Eerst die even.

De voorzitter: Eerst die even. De heer Van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Daar ben niet van op de hoogte. Die getallen heb ik niet in mijn hoofd zitten.

De voorzitter: Mijnheer Den Hartog, GroenLinks.

De heer Den Hartog: Indien daar prijs op is, die gegevens zijn beschikbaar. Die kunnen eenvoudig ter beschikking worden gesteld. Dat is in ieder geval even een reactie op wat ik zo-even hoorde, dat het te duur zou zijn. Wat verdere overwegingen ook zijn, de feiten zijn dat de opgewekt kilowattuur voor zon en wind op land het goedkoopst zijn op dit moment. Een tweede punt, als we het over subsidies hebben zeker, is de heer Van Pelt op de hoogte dat de hoeveelheid subsidies aan de huidige manier, het huidige systeem, de fossiele sector, factor zes keer zo hoog is als het totale landelijke budget wat geschikt is voor klimaat, energietransitie, alle subsidies die daarbij horen? Dat allemaal is slechts een zesde daarvan. Wat vindt u daarvan? Moeten die subsidies dan ook afgeschaft worden?

De voorzitter: De heer Van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Van Pelt: Dat weet ik niet, voorzitter. Dat gaat volgens mij ook een klein beetje buiten de orde nu. Ik ben daar niet mee op de hoogte dat fossiele energie wordt gesubsidieerd.

De heer Den Hartog: 46,5 miljard euro per jaar.

De voorzitter: Mijnheer Den Hartog, u zit heel goed in de materie, hebben we kunnen stellen. Dank u wel. De heer Van Pelt, was u klaar met uw woordvoering of was er nog een ...

De heer Van Pelt: Ik ben klaar.

De voorzitter: U bent klaar. Dank u wel voor uw inbreng. Dan is de volgende politieke vraag op de lijst van GroenLinks. Mijnheer Den Hartog, voor uw woordvoering.

De heer Den Hartog: Dank u, voorzitter GroenLinks Dordrecht heeft kennisgenomen van de visie over de energieopslag. En over het algemeen kunnen wij ons vinden in de ingezette koers. We vinden het bijvoorbeeld logisch dat je prioriteiten begint met de grote brokken, de bedrijventerreinen. En ook dat je dezelfde aanpak wil doen voor de woonwijken. Als we het over die woonwijken hebben, en later worden even de individuele woningen ook genoemd, dan hebben we het over buurtbatterijen en ook over de thuisbatterijen. En er wordt natuurlijk gezegd dat de markt erg dynamisch is. Dat is waar. De nieuwe ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Ook dat is waar. En daarom mis ik in de visie juist oog voor die nieuwe ontwikkelingen. Ik lees namelijk best veel informatie en argumenten die al 5 jaar bekend zijn. Inmiddels zijn er al LFP-batterijen, om even te kijken ... Als we het hebben over kobalt of nikkel en dat soort dingen, dat wordt daarmee ondervangen. Dat is niet een nieuwe technologie die nog ontwikkeld moet worden. In de elektrische autobranche wordt er al voor 30 procent gebruik van gemaakt. En het is groeiende. Dat is al realiteit. Deze zijn ook nog eens efficiënter. En dan zou het ons logisch lijken dat in die staatjes, die in het visiedocument staan, niet alleen maar wordt gekeken naar, wat is de terugverdientijd van batterijen met de verouderde technologie? Maar dat je juist ook de berekening gaat maken, wat is de terugverdientijd van batterijen met de nieuwe technologie, die inmiddels al beschikbaar is? Ik heb het niet over de natriumbatterijen, die nog in ontwikkeling zijn, die waarschijnlijk nog weer beter zullen gaan zijn. Maar ik heb het over de huidige, al beschikbare technologie. Dat zou namelijk ook kunnen betekenen dat er uiteindelijk een

andere prioriteitstelling uit voortkomt. Dat zal moeten blijken. Graag een reactie van de wethouder hierop. Een laatste punt, dat betreft iets heel anders. Het visiedocument, benader de individuele inwoner in dit stuk als een homo economicus. Het is getalletje dit, getalletje dat. En dat klopt allemaal. En ik ga hier niet beweren dat geld en getallen onbelangrijk zijn. Zeker niet. Ik beweer wel dat de mens meer is dan alleen een homo economicus. Ik zou graag ook een visie willen zien op een andere drijfveer die mensen kunnen hebben om mee te doen aan de energietransitie. Rentmeesterschap, zorg voor omgeving en natuur, de aarde goed willen doorgeven aan toekomstige generaties en gewoon je verantwoordelijkheid nemen voor je daden. Ook daar zou ik graag nog wat meer aandacht voor willen hebben. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik de commissie rond of er andere politieke partijen zijn die in de eerste termijn een woordvoering willen doen. Dan ga ik eerst naar de heer Gorter van Op Ons Eiland. Gaat uw gang.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. De visie omtrent de energieopslag, welke veel breder gaat dan alleen batterijen, kunnen wij steunen. Van groot belang is om te investeren in slimme energiesystemen. Gebruik lokaal opgewekte energie dan ook lokaal. Graag een reactie op deze stelling door de wethouder. Indien daar overschot is, zorg voor slimme energieopslagsystemen. Energie die dan weer later gebruikt kan worden, indien het aanbod onvoldoende is voor de vraag naar energie, zowel in de nacht als bij piekbelastingen. Juist bij piekbelastingen is een slim energiesysteem de oplossing. Het bouwen van elektriciteitsnet op basis van de maximale vraag is duur en niet rendabel. Daar zal het opslaan van energie cruciaal zijn, nu en in de toekomst. Het opslaan van energie in batterijen is te eenzijdig. Op Ons Eiland is het daar dan ook met de wethouder eens. Op ons Eiland is van mening dat de wethouder haast moet maken om ook het bewustzijn onder de Dordtse inwoners duidelijk te krijgen dat er veel mogelijk is thuis bij de Dordtenaren. Het spreiden van pieken is een bewustzijn die thuis kan beginnen. Met andere woorden, zorg voor spreiding van je energieconsumptie. Datzelfde geldt ook voor bedrijven. Ook hier is veel te halen. Alle bovenstaande opgaves om te voorkomen dat het elektriciteitsnet minder zwaar belast hoeft te worden.

De voorzitter: Een interruptie van mijnheer Den Hartog, GroenLinks.

De heer Den Hartog: Dank u, voorzitter. Wat ik hoor van de heer Gorter, daar ben ik het mee eens. Maar ik heb ook een vraag aan hem. Hoe zou dat kunnen? Want het is namelijk makkelijk gezegd, maar hoe gaan we dat doen, dat spreiden?

De voorzitter: Mijnheer Gorter, Op Ons Eiland.

De heer Gorter: Dank u wel, voorzitter. Dat onderstreep ik. Dat is lastig. Maar misschien kunnen wij als gemeente met een stukje goede communicatie en voorlichting de Dordtenaar ervan bewust maken dat het belangrijk is dat we niet allemaal op hetzelfde moment energie vragen. Ik heb zonnepanelen. En wij kijken echt op het moment dat wij energie opleveren van onze zonnepanelen, dan gaat de wasmachine aan en gaat de droger aan. Ik denk, als we daar met zijn allen beter naar kijken, dan is de spreiding van het afnemen van energie een stuk beter. En dat is ook beter voor de belasting op ons net. Met betrekking tot de gestelde vragen over dit raadsvoorstel. Op Ons Eiland is van mening dat de visie duidelijk weergeeft welke mogelijkheden er zijn, afhankelijk van de

toepassing. De keuze van alleen batterijen is te beperkt. Een vergunningsplicht voor thuisbatterijen is dan ook niet wenselijk. Dan zal een thuisbatterij ook nog gekoppeld moeten worden, indien er inwoners zonnepanelen of kleine windmolens hebben. Want anders heeft een batterij überhaupt niet zoveel zin. Het huidige beeld over het aanschaffen van zonnepanelen is negatief, mede door het afschaffen van de saldering. De afgelopen jaren is te veel het beeld ontstaan dat je met zonnepanelen geld kan verdienen, in plaats van de basisgedachte om te voorzien in je eigen energiebehoefte. Nog steeds is het plaatsen van zonnepanelen, in combinatie met het spreiden van de pieken, interessant voor de Dordtenaar. Schijnt de zon, zet de wasmachine aan. En wacht niet tot in de avond. Biedt de visie voldoende zekerheid om netcongestie tegen te gaan? Dat was een van de vragen. Dat is een lastige vraag. Slimme energiesystemen, brede opslag van energie en een mindset van de gebruiker gaat zeker een positieve bijdrage hebben op de belasting van ons energienet. Of het voldoende is om netcongestie te voorkomen, kunnen wij niet beantwoorden. Misschien kan de wethouder die vraag wel beantwoorden. De visie geeft daarin, naar onze mening, wel een goede richting. Dank u wel.

De voorzitter: Bedankt voor uw inbreng. Dan zag ik ook de heer Wringer van Beter voor Dordt voor een woordvoering. Gaat uw gang.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Wij realiseren ons dat de energieopslag in Nederland nog in de kinderschoenen staat en dat de technologische ontwikkelingen snel gaan. En daarom wil Beter voor Dordt meegeven dat er bij elk nieuw bouwproject wordt gekeken naar de mogelijkheden van energieopslag, met de technologie die dan beschikbaar is. Bijvoorbeeld bij nieuwbouwprojecten van grondgebonden woningen zou een thuisbatterij, in combinatie met zonnepanelen, verplicht kunnen worden gesteld, bijvoorbeeld in een bouwvelop of een buurtbatterij. We gaan natuurlijk ook 300 elektriciteitshuisjes bijbouwen. Daar kunnen misschien ook wel buurtbatterijen geplaatst worden. Het is altijd makkelijk als de energievoorziening en de batterijen naast elkaar staan. Maar ook bij het vormen van energiehub's, waar de Drechtsteden toch wel een beetje vooroplopen, kunnen batterijen een belangrijke rol spelen. Uit onderzoek is gebleken dat met dynamisch meten en sturen op bedrijventerreinen er ongeveer 3 keer zoveel uit het bestaande net gehaald kan worden. Want het is zo zonde als groen opgewekte elektronen verloren gaan, omdat deze elektronen niet direct kunnen worden afgenomen of opgeslagen op een andere manier. Het zou mooi zijn als deze uitgangspunten worden meegenomen in gemeentelijk beleid. Dat wilde ik even aan de wethouder meegeven. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kom zo meteen helemaal thuis in het jargon van Vattenfall, volgens mij. Kan ik een carrièreswitch gaan maken. Dan had ik op mijn lijstje de heer Van Dam Timmers, CDA.

De heer Van Dam Timmers: Dank u, voorzitter. Vandaag spreken we over het raadsvoorstel en de onderliggende visie over de energieopslagmogelijkheden. Allereerst hartelijk dank voor deze interessante verkenning eigenlijk, wat het toch wel is geweest, met een hoop cijfers er ook in. En de businesscases die je ziet, die zijn niet zo heel hoopgevend eigenlijk op dit moment, want de terugverdientijd wordt geschat op meer dan vijftien jaar. En de levensduur van de batterij is vijftien jaar, in een hoop gevallen. En moet je ze in die tijd ... Zoals we ook zien bij elektrische auto's, wil dat nog weleens

tegenvallen. En dat je ze ook in die tussentijd moet vervangen. Kortom, op dit moment voor een individu, maar denk ik voor meer mensen en ook voor de gemeenten en voor verschillende bedrijven nog niet superinteressant. En dan ook nog niet op het gebied van de netcongestie, omdat daar juist de voorbeelden in den lande bekend zijn waarbij het collectief ontladen juist weer zorgt voor een toename van die zelfde netcongestie. Om nog maar te zwijgen over ook alle kostbare metalen die je in een heleboel van de batterijen wel degelijk nodig hebt, waardoor we weer slavernij aan het subsidiëren zijn. Vanuit onze fractie vinden we dat natuurlijk geen goed idee.

De heer Den Hartog: Voorzitter.

De voorzitter: Een interruptie van mijnheer Den Hartog, GroenLinks.

De heer Den Hartog: Ik sla natuurlijk een klein beetje aan op deze laatste woorden van de heer Van Dam over slavernij. U bent u zich daarvan bewust, hoop ik, dat dit ook zit in de batterij in ons mobieltje, in onze iPad, computer, allerlei huishoudelijke apparaten? Ik ben het heel erg met de heer Van Dam eens om slavernij te bestrijden, maar het lijkt me dan wel heel logisch als we dat op elk gebied doen.

De voorzitter: Via de voorzitter, bent u daarvan bewust?

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter, daar ben ik me natuurlijk enorm van bewust en ook enorm mee eens. Maar als je het nu hebt over een nieuwe uitbreidingen en onze nieuwe visies, dan komt dat natuurlijk nog weer extra aan bod. Maar ik ben het helemaal met u eens dat dat extra maakt dat je goed moet nadenken waarin je batterijen gebruikt en waarin je het echt nodig hebt op een bepaald moment en waarin misschien ook niet. Ik ga graag verder met mijn woordvoering. Vanuit onze fractie vinden we dat we daarom ook realistisch moeten zijn. En daarom zijn we ook blij met deze visie. De gemeente heeft veel taken die ze moeten uitvoeren. En we hebben natuurlijk ook personele krapte. We hebben bezuinigingen. En wellicht is het dan ook goed om niet elk onderwerp voorop te lopen, als dat op dit moment, conform ook de verkenning, nu niet de beste kansen aan ons biedt. En daarom kunnen we ons goed vinden ook in deze visie. En vanuit onze fractie vinden we daarin rentmeesterschap, zeker als het gaat ook over kostbare aardmetalen, van belang. Mochten er in de toekomst buurtbatterijen komen, dan vinden we het vanuit onze fractie ook wel van belang om dan de aandacht te hebben natuurlijk voor de inpassing daarvan. Zeker ook gelet op de trafohuisjes en onze ideeën daarbij, om daar toch vooral in kijken wat leuks van te maken. Want uiteindelijk als iets als iets positiefs in de buurt landt, dan is dat ook goed voor het draagvlak. En daarmee denk ik goed voor de hele buurt. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Ondertussen is ook mijnheer Ayverdi van DENK Dordrecht aangesloten. En ik ga naar mevrouw Boom van de Dordtse VVD voor een woordvoering. Gaat uw gang.

Mevrouw Boom-Vos: Dank u wel, voorzitter. Wij willen ons in eerste instantie echt wel aansluiten bij de woordvoering van GroenLinks over de visie. We zijn blij dat er nagedacht is dat er iets is, maar wij missen nog een heleboel. We zijn blij dat de buurtaccu's onderzocht worden, maar wij missen ... Wij zien dit meer als een verkenning in plaats van een visie. En waar een visie gegeven wordt in dit document, dat is een

vergunningsplicht op thuisaccu's. En als liberale partij zijn we daar nogal snel op tegen. Vooral als wij nog geen totaalbeeld hebben op wat de invloed is op de netcongestie en hoe we daar als Dordrecht mee omgaan. Dat is ons inziens gewoon nog te vroeg. Laten we een beter beeld hebben op de totale invloed op de netcongestie, voordat wij op deze kleinschalige manier de bewoners aan banden gaan leggen. Wat wilde ik nog meer kwijt? We zijn blij dat er uitvoering is gedaan aan de motie, want dat was ook een hele belangrijke oorzaak voor de visie. Waarschijnlijk zou de visie nog niet neergelegd zijn als die motie er niet was. Ik snap wel dat het meer verkenning is dat de visie later ... En dat hij aangepast wordt. Motie is achterhaald, gelukkig. Daar is wel wat mee gedaan. Daar kunnen wij sowieso op meestemmen, op het afdoen van die motie.

De voorzitter: Dank u wel. U heeft helemaal gelijk, het is inderdaad aan de hand van een motie. Had ik nog niet genoemd. Dan gaan we naar mevrouw Nieuwland van de ChristenUnie/SGP. Gaat uw gang.

Mevrouw Nieuwland-van den Bosse: Dank u wel, voorzitter. Wat ons betreft is opslag, inderdaad wat ook velen al noemen, een belangrijke schakel in het voorkomen of oplossen van netcongestie. Den energie zoveel mogelijk lokaal willen gebruiken, maar ook de energietransitie naar hernieuwbare bronnen. En een visie op die opslag is daarom van groot belang. Ik denk inderdaad dat het voor de ene niet concreet genoeg is. En word je wel concreet, dan wordt het volgens mij luchtftetserij, omdat opslag tot nu toe niet of nauwelijks rendabel is en daarom helaas nog nauwelijks wordt toegepast. Daarom kunnen wij de visie, die er nu voorligt, ondersteunen. Heel jammer dat er nog weinig rendabel is en dat het vooral ook bij verkenningen blijft. En we hopen vooral dat die technologische ontwikkelingen ons snel vooruit gaan helpen, zodat we daarna ook concreet aan de slag kunnen. Want wat de VVD inderdaad ook al aangeeft, nu al vooruitlopen op dan een vergunningsplicht, volgens mij moeten we echt afwachten hoe dit zich verder gaat ontwikkelen, om te kijken of dat inderdaad noodzakelijk is, of dat juist dat nog de mensen dwars zit die bijvoorbeeld uit ideologische redenen wel aan de slag willen gaan. Heel veel van die vragen die gesteld zijn, vind ik heel erg valide, maar tegelijkertijd ook een soort van prematuur om daar nu een goed antwoord op te kunnen geven. Ik hoop vooral dat dit een goed vervolg krijgt over twee jaar, zoals voorgesteld. Dat wachten we af.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. Ik kijk voor de zekerheid nog even naar de VSP. Mijnheer In 't Veld, gaat uw gang.

De heer In 't Veld: Dank u wel, voorzitter. Ik zal het kort houden. Wij kunnen ons ook vinden, in de uitgangspunten zoals die in de visie vermeld zijn. En zeker ook kijkend naar de vijf onderwerpen die genoemd zijn waarnaar gekeken wordt. En natuurlijk, het is een onderwerp dat volop in beweging is en wellicht morgen alweer anders eruitziet dan vandaag. We moeten het met elkaar gaan ontdekken en hopen dat er inderdaad dan tijdig op ingespeeld wordt als er andere ontwikkelingen zijn. En voor wat betreft de vraag van de vergunningsplicht, daar zijn wij het ook niet mee eens. Daar zitten we niet op te wachten. Ik bedoel, als mensen dat willen doen, ook al is dat op dit moment niet rendabel, als iemand het wil doen, laat hem dat vooral doen. Geen vergunningsplicht. En voor wat betreft mijn andere vragen, sluit ik me graag aan bij de ChristenUnie/SGP, dat

zijn eigenlijk wat concrete vragen die op dit moment nog niet echt een antwoord op ... Daar kan je nog geen antwoord op geven. Dat was het.

De voorzitter: Het blijft een visie. Dank u wel voor de inbreng. De heer Ayverdi van DENK Dordrecht, wilt u nog iets toevoegen aan de eerste termijn? U bent net op tijd.

De heer Ayverdi: Ik ben net op tijd.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Ayverdi: Dank u wel, voorzitter. Aansluitend bij mijn buurman hebben wij ook grote vraagtekens bij de voorgestelde vergunningsplicht voor kleinschalige thuisbatterijen. Dit voorstel of visie dreigt bewoners af te schrikken en introduceert onnodige bureaucratie, vinden wij. Terwijl de energietransitie juist laagdrempelig en haalbaar moet zijn, maakt de gemeente het alleen maar ingewikkelder, vinden wij. Vandaar vinden wij ook dat het onnodig is. Als ik hier een opinie mag voorstellen. Verder, even kijken, ik moet even bijkomen. Ik ben laat aangesloten. Het gebrek aan draagvlak is een structureel probleem. En deze visie doet daar helaas niets of weinig aan. In plaats van bewoners te betrekken bij de energietransitie en hen te informeren over de voordelen van energieopslag, kiest de gemeente voor beleid dat top-down wordt opgelegd. Hoe kan de gemeente verwachten dat inwoners investeren in thuisbatterijen of batterijen of andere technologieën als ze hier nauwelijks over worden geïnformeerd? Daarom pleiten wij voor een wat breder participatietraject, om inwoners te betrekken en vertrouwen te winnen. Dit zijn mijn woorden. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we alle politieke partijen gehad. Er zijn wat vragen aan het college gesteld en er zijn wat wensen en tips meegegeven. Dan gaan we naar wethouder De Jonge voor beantwoording.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel, voorzitter. We zitten vanavond voor de Visie Energieopslag van de gemeente Dordrecht. En ook in de commissie hebben we het er al even over gehad. En ik denk dat mevrouw Boom van de VVD het heel treffend verwoordde, waar we nu in zitten, is inderdaad een periode van aan de slag gaan met opslag en nog heel veel verkenning van, wat is er? Hoe werkt het? Wanneer heb je aan wat het meest? En we hebben inderdaad de motie willen opvolgen. En deze visie neergelegd. Maar daar ook altijd wel heel zuiver in geweest van, dit is met de kennis van nu die nog in een beperkte omvang is en naar onze verwachting ook komende jaren echt flink gaat ontwikkelen. Ik onderschrijf en onderken ook opmerkingen als verkennend en dat soort woorden. Maar dat neemt niet weg dat we er wel een paar uitspraken in hebben gedaan, die ook door enkelen van u zijn opgepakt in uw woordvoeringen. Dat wij lokaal echt willen inzetten op die slimmere energiesystemen, waar het gaat allereerst om de pieken en dalen op te vangen. En als tweede inderdaad gaan kijken hoe je, voordat je op een net terechtkomt, kunt gaan delen, kunt gaan opslaan en slimmer met de energie kunt omgaan. Want de realiteit is dat we te maken hebben met netcongestie. En wil je toch door kunnen gaan, dan moet je vooral niet naar het net willen gaan, want dat zit nou eenmaal op dit moment op bepaalde momenten helemaal bomvol. En daar is ook onze prioritering uitgekomen. We hebben als eerste de bedrijventerrein staan. Daar zijn we al volop mee bezig. In onze regio willen we er 45 hebben. We zitten al aan de 17, met de laatste stand van zaken, waarvan uit mijn hoofd even, 5 ook in Dordrecht. Zijn

we al bezig met de ondernemers om te kijken, wat hebben zij nodig om tot lokale energiesystemen te komen? En wij ondersteunen ze met inderdaad data, slimme systemen om te kunnen helpen wat de impact is van als je het gezamenlijk gaat doen, als je er inderdaad deel het in gaat zetten, als je mogelijk iets ook nog met opslag gaat doen. En dat is ook de prioritering die we aanhouden om eigenlijk van groot steeds naar kleiner te gaan om te kijken, waar maken we op dit moment de belangrijkste verschillen als het gaat om het door laten gaan van onze samenleving? Want dat staat voor ons in Dordrecht echt voorop. Wat we vooral willen voorkomen, is dat onze economie of onze woningbouw gaat stilvallen of onze woningen thuis gaan stilvallen. Vandaar dat we die volgorde ook in deze prioritering hebben opgenomen. Een punt wat terugkwam, en daar hadden we het vooraf ook al even over, dat hebben wij niet goed opgeschreven.

En dat gaat over die vergunning voor de thuisbatterij. Dat kunnen we ook nog wel toelichten. Wat wij ook in overleg met netbeheerders afspreken, wat we willen voorkomen, is dat er batterijen voor de meter komen. De standalone batterij voor een meter, die werken echt verstorend als je het hebt over netcongestie, want het zijn vaak nog degene die inderdaad zijn ontstaan, omdat ze willen handelen op een onbalansmarkt. En daar willen wij ook aan meewerken dat we zeggen, we willen samen met de netbeheerder kijken, hoe kun je voorkomen dat er nog meer van dat soort partijen in je gebied landt die de netcongestie versterken in plaats van dat ze bijdragen? En dat doen we ook heel bewust, want elke batterij die aangesloten moet worden, is een grote aansluiting. En we zitten in congestie op grote aansluitingen. Dat betekent als we al een batterij zouden toelaten, dat een bedrijf bijvoorbeeld niet kan uitbreiden of niet kan vestigen. Dat willen we ook zeker op die manier tegen elkaar afwegen. Betekent ook, en dat hebben we er inderdaad niet heel duidelijk ingeschreven, dat batterijen die achter de meter komen, daar willen we geen vergunning opleggen. We willen wel samen met de netbeheerder kijken, kun je in de omgevingsplannen toch ergens vragen aan de mensen of ze willen meehelpen om niet de netcongestie te verergeren. Want volgens mij zeiden een paar van u het ook al, het is helemaal fantastisch als iemand energie opwekt, opslaat en zelf gebruikt, omdat hij zijn auto wil opladen, de wasmachine aanzet of elektrisch gaat koken. Maar wat wij zien, is inderdaad dat ook zelfs met de kleine thuisbatterijen er veel gepromoot wordt om het als financieel instrument in te zetten. En hoe klein ze dan ook zijn, ze zijn echt verstorend voor de totale netcongestie in ons gebied. Omdat, dat is heel technisch, ons lokale net kan last hebben van de momenten waarop je zou gaan handelen vanuit kleine batterijen, omdat die handel gerelateerd is aan het grote net. Daar willen we wel toch kijken met netbeheerders, kunnen we wel proberen, met mensen die thuisbatterijen hebben, afspraken te maken dat ze z inzetten op de momenten dat het ook echt gunstig is voor het net en niet juist de onbalans vergroot.

De voorzitter: Een vraag van de heer Wringer.

De heer Gorter: Voorzitter.

De voorzitter: En misschien daarna de heer Gorter ook. Maar misschien heeft u dezelfde interruptie. We gaan het zien. De heer Wringer.

De heer Wringer: Dank, voorzitter. Kunt u dat even toelichten over dat handelen? Want particulieren kunnen niet handelen op de onbalansmarkt. Ze kunnen hoogstens hun batterij aanmelden bij een netbeheerder.

De voorzitter: Mevrouw De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Een technische vraag

De voorzitter: Een technische vraag.

Mevrouw De Jonge: Ik heb mijn hulptroep gelukkig naast me zitten. Dat gaat via tussenpersonen, hoor ik, inderdaad, dat die wel de stromen van particuliere thuisbatterijen dan afnemen. En die gaan wel handelen op het grotere net.

De voorzitter: Dan kijk ik eerst even naar de heer Gorter of uw ...

Mevrouw Boom-Vos: Mag ik hier een Jip-en-Jannekevraag over stellen? Wat is een onbalansmarkt?

De voorzitter: Om het begrijpelijk te houden wel. Wat is de onbalansmarkt, is uw vraag. Gaat uw gang.

Mevrouw De Jonge: Onbalansmarkt is eigenlijk niet meer, minder dan dat het verschil tussen vraag en aanbod niet langer met de bestaande capaciteit van de infrastructuur van netbeheerders kan worden opgevangen. Dat er te veel verschil zit tussen wat er op het net komt en wat eruit gaat. Een soort file. Een medewerker van mij zegt, je moet het met een file vergelijken. Normaal rijden we allemaal met zijn allen lekker door, totdat er ineens ergens te veel auto's komen en dan staan we vast. Zo zou je het met energie ook kunnen bekijken.

De voorzitter: Kijk, dat was heel didactisch correct toegelicht. De heer Gorter, ik kijk nog een keer naar u voor een interruptie.

De heer Gorter: Graag.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Gorter: Dank u wel. Het is toch zo dat juist een slimme batterij energie opslaat, en dan kijk ik even naar de particulier, op het moment dat je een overschot hebt? Dat is toch geen probleem voor het energienet?

De voorzitter: Het is technisch, maar wel echt nodig voor de politiek. Wethouder De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Dit is een heel technische vraag. En dat kunnen we nog wel een keer proberen uit te leggen, maar ik denk niet dat dat vandaag helemaal gaat lukken, want dat vraagt ... Dan zou ik bijna ook de netbeheerder erbij willen laten halen om te laten zien hoe die drie lagen van laag-, midden- en hoogspanning met elkaar communiceren. En het klinkt inderdaad alsof je helpt als er op dat hoogspanningsniveau ... Stel dat er stroom over is en je zegt, ik sla het even op. Maar dat kan betekenen dat op een

laagspannings- of het middenspanningsveld van Stedin compleet de onbalans veroorzaakt, omdat daar een heel andere file aan het ontstaan is dan op dat hele grote net waar de vraag en aanbod met elkaar worden gematcht. Technisch, sorry, voorzitter.

De voorzitter: Maar u heeft het toch goed uitgelegd, zonder dat we ...

De heer Gorter: Voorzitter, dat mogen ze nog een keer uitleggen.

De voorzitter: Dat kunt u straks als commissie misschien aangeven. Maar eerst, termijn van de wethouder gaan we even afmaken. Wethouder.

Mevrouw De Jonge: Dank u. Ik was inderdaad bezig. We hebben het al even gehad over nog ... Van verkennende aar. En daarom, Partij voor de Dieren, nee, misschien had u het graag concreter gewild, meetbaarder. Waarbij ik me inderdaad ook wel afvraag, wat zou u willen meten dan als het gaat om lokale opslag? Maar ook wij willen er natuurlijk wel aan werken om te kijken, hoe kunnen we steeds beter aangeven, hoe kun je hier lokaal ook met energieopslag omgaan? En we hebben wel stappen gemaakt naar die Routekaart. Daar hebben we inderdaad ook wel dingen beschreven. Maar we hebben eigenlijk wel een prioriteringskader nu aangegeven om de focus te krijgen in waar we de komende tijd echt onze inzet op willen plegen. Even kijken, thuisbatterij hebben we veel over gezegd. GroenLinks had het ook over nieuwe ontwikkelingen. In deze visie hebben we inderdaad gekeken, wat er nu is, wat we kennen en wat het meest logisch zou zijn waar ondernemers of inwoners naar zouden gaan kijken. LFP, ik checkte het even snel hiernaast, die is niet opgenomen, omdat het echt nog een hele dure variant is op dit moment. Vandaar dat we in de tabellen zijn uitgegaan van, wat is nu mainstream op de markt? Maar dit is er zo een, denk ik, die we gewoon voor de toekomst moeten meenemen om te kijken, wat voor ontwikkelingen zijn er, wat doet dat met de prijs en komt dat wel misschien in een interessante range terecht? En u riep ook op van, mogen mensen ook vanuit een andere drijfveer ... Ik hoop dat ik weggenomen heb dat dat niet zou mogen, doordat we inderdaad niet goed opgeschreven hadden dat iedereen die zegt, ik wil gewoon zelfvoorzienend worden, die kan zelf besluiten hoe ze energie willen opslaan en willen gebruiken. Dat zitten we niet in de weg. Maar nogmaals, we willen wel kijken, mocht dat te verstoring zijn op de netten, of we wel kunnen kijken, zijn er ook met mensen afspraken te maken over meer matching ook in huis dan? En dat vond ik wel een mooie van Op Ons Eiland van, laten we ook meer bewustzijn bij inwoners en bedrijven creëren. Dat vind ik eigenlijk wel een hele mooie oproep om eens goed over na te denken. Wij merken bij de netbeheerder, die begint echt wel actief te worden nu het steeds nijpender wordt. Zit nog veel op het bedrijsniveau. Maar ook zij hebben weleens een keer aangegeven met het opladen van je auto, doe dat niet allemaal als je thuiskomt om 18.00 uur. Wacht even tot na 21.00 uur, bijvoorbeeld. Ik denk dat we ook even met hen moeten zitten van, wie communiceert en over wat en via welke kanalen? Dat nemen we zeker ook mee. Ik neem ook zeker mee van Beter voor Dordt de bouwprojecten. We zitten inderdaad steeds vaker vanuit energie aan de voorkant bij projecten. Dat is al een mooie stap. Ik neem uw suggestie zeker mee van, nu gaan we daar ook in stimuleren dat we daar naar opslag kunnen gaan kijken. En helaas uit nood geboren, Utrecht is op dit moment een lijdend voorwerp, met lange ij en met kort ei op dit gebied. Die zit echt helemaal klem. En daar zijn ze met de netbeheerders bijvoorbeeld ook tot de eerste net-based woonwijk gekomen. Zo'n nieuwbouwwijk die helemaal ingericht wordt, zodat dat elkaar allemaal gaat helpen met leveren en

beschikbaar stellen. Dat is heel jammer voor hen, maar voor ons natuurlijk voorbeelden die we gaan volgen. Energyhubs heb ik het al over gehad. Daar zetten we echt volop nu op in. Ook de provincie subsidie willen we echt binnenkrijgen in onze Drechtsteden-regio, omdat wij inderdaad echt geloven dat wij door kunnen gaan nu de netbeheerders eigenlijk vastlopen. En denk altijd nog over participatie en draagvlak creëren.

Die vind ik in die zin wel lastig, want wij willen juist niet dat wij als gemeente gaan opleggen dat mensen het moeten gaan doen. Wij willen inderdaad wel goede voorlichting geven aan mensen die het overwegen. Maar om eerlijk te zijn, zitten wij ... Als je het hebt over, wat stimuleer je op dit moment als gemeente? Wij stimuleren nog steeds het isoleren. Er valt nog echt veel te winnen op het gebied van isoleren. Als tweede stimuleren we de opwek. En dan zou inderdaad daarbij kunnen gaan horen ook het stukje van opslaan. Maar we laten echt het initiatief bij de inwoners. En die helpen we waar het kan. Ik denk dat ik alles gevolgd heb, voorzitter.

De voorzitter: Volgens mij ook. De heer Gorter heeft nog iets gemist.

De heer Gorter: Dank u, voorzitter. Ik had nog aan de wethouder gevraagd of zij het met ons eens is, gebruik lokaal opgewekte energie ook lokaal.

De voorzitter: De lokale energie ook lokaal inzetten. Gaat uw gang.

Mevrouw De Jonge: Helemaal mee eens. Dat zeggen wij volmondig ja tegen. En ook daar zoeken we naar alle mogelijkheden. Het landelijk programma van onze regionale energiestrategieën heeft ook het credo, van A naar de wereld van B. Oftewel van heel centrale systemen naar een decentraal systeem omarmen we echt volledig. Want wij denken ook dat we daarmee een toekomstig energiesysteem ontwikkelen. Zeker.

De voorzitter: Dank u wel. Voordat we verdergaan, heb ik nog een vraag aan wethouder De Jonge. Want u stelde net, er stonden eigenlijk een paar foutjes in het raadsvoorstel of dingen die we anders hadden willen zeggen. Betekent dit dat u een memo gaat toevoegen aan het raadsvoorstel die dat rechtzet?

Mevrouw De Jonge: Dat is even een vernieuwende vraag voor mij. Ik wist niet eens dat we die optie hadden. Ik kijk ook even naar de commissie.

De voorzitter: Dat is om eventuele amendementen en dergelijke te voorkomen. Misschien is een memo dan handiger, aangezien het kleine tekstuele aanpassingen zijn.

Mevrouw De Jonge: Zullen we dat proberen? Dan kan de visie met die aanpassing in een keer naar besluitvorming? Zo werkt hij dan?

De voorzitter: Dat ga ik nu inderdaad aan commissie vragen.

Mevrouw De Jonge: Uiteraard. Maar kijk, een alternatief zou zijn om in een eerstvolgende actualisatie het opnemen. Maar dan gaat hij nu wel het proces in met de foute formulering. Dat kunnen wij met een memo aandragen.

De voorzitter: Want dan kan ik inderdaad aan de commissie het raadsvoorstel voorleggen, met de foutjes die dan nu aangepast worden, zoals u ze net heeft gehoord van de wethouder. En met die memo erbij ga ik aan u vragen, hoe nu verder met het raadsvoorstel? Is er nog behoefte aan een oordeelsvormende sessie? Kan het als een ... Maar die voel ik niet helemaal.

De heer Van Dam Timmers: Voorzitter.

De voorzitter: De heer Van Dam Timmers.

De heer Van Dam Timmers: Dit was de oordeelsvormende sessie.

De voorzitter: Dat klopt.

De heer Van Dam Timmers: Wat ons betreft, zou het als hamerstuk door kunnen. Tenzij natuurlijk de memo die het college stuurt heel slecht is. Dan moeten we daar natuurlijk nog wat aan doen. Maar dat doen we tegen die tijd.

De voorzitter: Het CDA is voor het hamerstuk. Nog andere geluiden? Dordtse VVD.

Mevrouw Boom-Vos: Ik ben blij met het voorstel van de voorzitter voor die memo. En dan kan die, wat ons betreft, ook als hamerstuk.

De heer Gorter: Wij gaan daar met dezelfde opmerkingen mee.

De voorzitter: Zelfde opmerkingen. Ik zie GroenLinks ook knikken. VSP voor. Ik zie iedereen knikken. Ik ging hem bijna al afsluiten. De heer Aarden, Partij voor de Dieren, gaat uw gang.

De heer Aarden: Er is al een meerderheid voor hamerstuk, maar wij zouden voor een stemstuk zijn.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. Dan ga ik toch doen wat ik het liefste doe. Veertig minuten voor het einde van de vergadertijd ga ik de vergadering afsluiten, met dank aan u natuurlijk voor het efficiënte vergaderen. Hartelijk dank. Vergeet niet uw afwas mee te nemen naar de pantry, zoals we het hier noemen. En een hele fijne avond verder. Tot ziens.

4. Cofinanciering Volkshuisvestingsfonds Crabbehof - Leefbaar, Veilig en Duurzaam Dordt West - Raadsvoorstel

Voorzitter: De heer Struijk
Raadsgriffier: Mevrouw Vermeulen
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:
Dhr. Aarden (Partij voor de Dieren)
Dhr. Ayverdi (DENK)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland)

Dhr. Hartmeijer (SP)
Dhr. Klerk (CDA)
Dhr. Laban (ChristenUnie/SGP)
Mevr. Lammens-Oostdijk (VVD)
Dhr. Van Pelt (Forum voor Democratie)
Dhr. Schalken-den Hartog (Beter Voor Dordt)
Dhr. De Vries (VSP)

Portefeuillehouders: wethouder T. de Jonge, wethouder W. van der Kruijff

Ambtelijke ondersteuning: dhr. Elias, dhr. Van der Heijde

De voorzitter: Beste mensen, wij zijn hier bijeen vanwege het bespreken van het raadsvoorstel Cofinanciering Volkshuisvestingsfonds Crabbehof. Ik heet welkom de raads- en commissieleden, de wethouders, meervoud, De Jonge en Van der Kruijff. Ik heet welkom de heer Jurgen Elias van de ambtelijke ondersteuning, die straks een verhaal gaat houden. En ik denk dat naast hem de heer Van der Heijde zit, Adviseur Planning en Control. En de heer Elias, voor degene die het niet weten, is wijkmanager Dordt West. Uiteraard welkom de mensen op de publieke tribune, daar zitten er ook twee, en de kijkers thuis. Zoals gebruikelijk gaan wij een voorstelrondje doen voor het verslag. En de vorige vergadering ben ik rechts begonnen. Ga ik nu links beginnen.

Mevrouw Vermeulen: Laurette Vermeulen, commissiegriffier.

Mevrouw De Jonge: Tanja de Jonge, wethouder.

De heer Elias: Jurgen Elias, gebiedsmanager West en trekker van de pijler wonen en fysieke leefomgeving binnen het Nationaal Programma Dordt West.

De heer Van der Heijde: Arie Van der Heijde, medewerker Planning en Control.

De heer Laban: Vincent Laban, ChristenUnie/SGP.

De heer Gündogdu: Aydin Gündogdu, Op Ons Eiland.

De heer De Vries: André de Vries, VSP.

De heer Van Pelt: Dirk van Pelt, Forum voor Democratie.

De heer Ayverdi: Emin Ayverdi, DENK Dordrecht.

De heer Schalken-den Hartog: David Schalken, Beter voor Dordt.

De heer Aarden: Tristan Aarden, Partij voor de Dieren.

De heer Hartmeijer: Raymond Hartmeijer, SP.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Jeanine Oostdijk, Dordtse VVD.

De heer Klerk: Albert Klerk, CDA.

De heer Van der Kruijff: Wim van der Kruijff, wethouder.

De voorzitter: En mijn naam is Leen Struijk. En ik ben uw commissievoorzitter vanavond. We hebben vanavond een beeldvormende vergadering, een technische sessie, waarin een ambtelijke toelichting gegeven wordt op het raadsvoorstel over de cofinanciering van de volkshuisvesting Crabbehof. Uiteraard kunt u straks tijdens die presentatie vragen stellen. Ik heb het vermoeden dat een heleboel die zich goed voorbereid hebben bijna dezelfde vraag hebben, in ieder geval tijdens onze fractie ... Rees bij ons wel een vraag van, ik blijf rekenen, maar ik kom er niet uit. Dat gaat nu toegelicht worden, een beetje ongebruikelijk, door wethouder De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Dank u, voorzitter. Ook wij kwamen in de voorbereiding van deze commissie helaas en tot onze spijt tot de constatering dat wij in de bedragen en in de berekening daarvan een foutje hebben gemaakt. Dat er op dit moment in het voorstel niet de juiste bedragen staan. Maar alles wat ernaast staat, is wel zoals wij het hebben bedoeld met u te delen. Maar het is wel de constatering dat dit raadsvoorstel niet klopt qua bedragen en dat we daar iets aan moeten doen. En dat neemt u aan het einde van de vergadering mee?

De voorzitter: Dank u wel voor de toelichting. Ja, dat ga ik zeker meenemen. En ik ga daar dan straks ook een voorstel bij doen. Maar het eerste voorstel wat ik nu ga doen, dat wij het raadsvoorstel gewoon nu gaan bekijken, zoals het in de presentatie, de verbeterde versie, want daar staan de goede bedragen in, naar voren komt. En wat we dan gaan doen met dat raadsvoorstel waar het niet goed in is, daar kom ik dan straks wel mee. Mijnheer Elias, heeft u graag dat de vragen opgespaard worden of mogen ze tijdens de presentatie gesteld worden?

De heer Elias: Wat mij betreft, mogen ze tijdens de presentatie gesteld worden.

De voorzitter: Dat heeft iedereen gehoord. Dan zou ik zeggen, u mag van mij beginnen.

De heer Elias: Dank je wel, dat we hier een toelichting mogen geven. Volgens mij is de vraag vanuit de raad vrij duidelijk. Er ligt een raadsvoorstel. Dat raadsvoorstel is redelijk technisch. En jullie hebben behoefte om daar wat aanvullende vragen over te kunnen stellen. In ieder geval een aanvullende toelichting op te krijgen. Misschien even vooruitlopend op de presentatie. Wij hebben ons niet alleen gefocust op de cijfers, want het gaat natuurlijk om een stukje cofinanciering, het gaat over financiële middelen. Maar we willen vooral ook even de achtergrond schetsen ten aanzien van, wat is dat Volkshuisvestingsfonds nu eigenlijk? Wat voor doel willen we daarmee bereiken? En heel belangrijk, wat betekent het en wat gaat het ook echt bijdragen aan de wijk Crabbehof? En met name dat laatste is denk ik belangrijk, ook in het licht van de discussie die we laten gaan hebben. Misschien even beginnen met het Nationaal Programma Dordt West, Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid. Jullie worden meerdere keren per jaar, denk ik, ook in deze raad bijgepraat door middel van raadsinformatiebrieven, soms door middel van andere presentaties van onderdelen van het programma. Het Volkshuisvestingsfonds is echt onderdeel van het Nationaal Programma. Dat Nationaal Programma, weten jullie, is eigenlijk een samenwerking tussen het kabinet en de twintig lokale allianties in Nederland, die als doel heeft de meest kwetsbare wijken in ons land aan te pakken.

Dordt West is als stedelijk focusgebied in 2020 of 2022 onderdeel geworden van het Nationaal Programma. En met de middelen vanuit dat Nationaal Programma kunnen we in de wijken in Dordt West heel erg veel bereiken. We hebben een bepaalde structuur opgebouwd voor het Nationaal Programma, met name van het programmateam. En een van de pijlers waar we aan werken, is de pijler wonen en fysieke leefomgeving. En de middelen van het Volkshuisvestingsfonds zijn bedoeld specifiek voor deze pijler om de woningvoorraad in Dordt West te verbeteren, maar ook de openbare ruimte te verbeteren en daarin te investeren. Het Volkshuisvestingsfonds is bedoeld voor met name die wijken waar echt sprake is van meervoudige problematiek. En ik heb het even opschrijven, waar de verminderde leefbaarheid echt samenhangt met sociale kwetsbaarheden in die wijk en vooral ook een zwakke sociaaleconomische positie van veel inwoners. Waar je het hebt over meervoudige problematiek, in dit geval van het Nationaal Programma, betekent dat je ook echt integraal die problemen aan moet pakken. Vandaar dat we ook vanuit die verschillende pijlers binnen het Nationaal Programma werken. En wonen en fysieke leefomgeving is daar echt een integraal onderdeel van. Wat we zien in Dordt West in de breedte, maar in Crabbehof in het bijzonder, is dat er sprake is van een behoorlijk verouderde, achterstallige woningvoorraad. En dat geldt zowel voor de particuliere woningen, maar ook wel voor het corporatiebezit. En dat heeft allerlei gevolgen. En dat Volkshuisvestingsfonds is juist bedoeld om huishoudens te ondersteunen die niet de financiële ruimte hebben of niet de middelen hebben om zelf aan de slag te gaan met hun woning of om zelf hun woning te verduurzamen. En daar willen we die bewoners bij helpen om hun woning te verbeteren, om te investeren in verduurzamingsmaatregelen. Met als uiteindelijke doel natuurlijk dat de woonlasten afnemen. Waar hebben we het over? Waar hebben we het niet over? We hebben het, ik zei het al, over de particuliere voorraad. Het Volkshuisvestingsfonds is echt bedoeld om te investeren in particuliere woningen. En we hebben het niet over het corporatiebezit. We kunnen de middelen vanuit het Volkshuisvestingsfonds ook niet gebruiken om te investeren in corporatiebezit. Die verantwoordelijkheid ligt bij de woningcorporaties. En zij hebben sowieso de verplichting om alle slechte labels in hun voorraad uit te faseren, uiterlijk voor 2029. En binnen het Volkshuisvestingsfonds willen wij bewoners ook de juiste ondersteuning bieden. En de juiste expertise als het gaat om het verduurzamen van die woning. U weet, net als ik, dat daar best wel wat bij komt kijken. En in deze gebieden is dat voor heel veel inwoners best wel een forse opgave. Wij willen ook de juiste ondersteuning bieden door bijvoorbeeld het inzetten van de Energiehulp. Die kennen jullie al. Die zijn al aan het werk in Dordrecht. Maar die willen we ook in Crabbehof in het kader van het Volkshuisvestingsfonds inzetten. En energiecoaches die echt bewoners kunnen helpen bij het bepalen van de investeringsmaatregelen of de verduurzamingsmaatregelen die nodig zijn. Dat is eigenlijk wat het Volkshuisvestingsfonds is. Wat is dan het doel wat we willen bereiken met dat Volkshuisvestingsfonds? Vooral het verbeteren van die fysieke woningvoorraad. Maar deels ook wel het investeren in de openbare ruimte en de fysieke leefomgeving. We hebben in het Volkshuisvestingsfonds primaire activiteiten en secundaire activiteiten. De primaire activiteiten gaat met name over de verduurzamingsopgave. In dit geval willen we met de middelen uit het Volkshuisvestingsfonds 925 woningen verduurzamen. En omdat we zien dat bij heel veel van die woningen ook sprake is van een stukje achterstallig onderhoud ...

Je kunt een vloer niet gaan isoleren op het moment dat die vloer gewoon niet meer in staat is om geïsoleerd te worden. Als je eerst moet investeren in renovatie, dat geldt ook voor het isoleren van daken, dan is dat meegenomen.

De voorzitter: Er is een vraag van de heer De Vries.

De heer De Vries: Voorzitter, dank u wel. Ik ben eigenlijk een beetje nieuwsgierig waar dat aantal van 925 woningen vandaan komt? Waar is dat op gebaseerd? Is dat bepaald door de energieklassen, een C'tje, een D'tje of een E'tje? Hoe is dat geregeld? Dat vind ik een beetje raar.

De heer Elias: Wij hebben een analyse gemaakt van het aantal woningen in Crabbehof. Er zijn in Crabbehof, dat komt een sheet verder nog, ongeveer 3.600 woningen. Dat zijn zowel corporatiewoningen als particuliere woningen. Ongeveer 1.600 van die woningen is particulier bezit. 1.930, 1.940 woningen is corporatiebezit. We hebben gekeken naar met name dat aantal van die 1.625. Zijn vervolgens gaan kijken, wat is het aandeel van die woningen wat slechte energielabels heeft, D, E, F en G. En het aantal wat, zal maar zeggen, de correcte energielabels heeft, A, B, C. En als je die rekensom doet, dan kom je ongeveer uit op een derde heeft slechte labels. Een derde heeft ongeveer een label van A, B, C. Daar hoeft je in principe niet aan te komen. En een derde hebben we dan geen data van. En van die laatste een derde, het was ongeveer 550 woningen, hebben we gezegd, dan willen we 60 procent van die woningen, waarvan we het label niet kennen, minimaal ook in deze opgave meenemen. Dat betekent dat je alle woningen die een D-, E-, F- of G-label hebben, dat zijn er ongeveer 550. Plus 60 procent van die woningen waarvan we het label niet kennen. En dan kom je ongeveer op 875, 880 woningen uit. En we hebben dat opgehoogd naar boven naar 900. En er zitten nog 25 particuliere verhuurwoningen in. En dan kom je op dat aantal van 925.

De voorzitter: Helder, mijnheer De Vries?

De heer Elias: Daar is echt wel over nagedacht.

De voorzitter: Mevrouw Lammens heeft ook nog een vraag.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag is, wordt er ook gekeken hoe ze geheid zijn? Of ze op staal staan of dat ze geheid zijn? Er goede heipalen onder de huizen staan?

De heer Elias: Dat is een hele goede vraag. Ik weet dat dat in Krispijn echt een onderwerp is. In Crabbehof is dat probleem minder groot als in Krispijn. Tot dusver hebben we dat nog niet in de afweging meegenomen. We hebben echt gekeken naar, wat zijn de aantallen en welk percentage van dat totale aantal woningen willen we in het kader van dat Volkshuisvestingsfonds oppakken. Naar dit soort specifieke onderwerpen hebben we nog niet in detail gekeken. Op het moment dat een energiecoach dat gesprek gaat voeren met bewoners en er is een twijfel, dan is dit een van de onderwerpen. Je zou je kunnen voorstellen dat je dan een funderingsonderzoek laat uitvoeren, voordat je gaat investeren in verduurzamingsmaatregelen.

De voorzitter: Gaat u verder met de presentatie.

De heer Elias: Wat ik al zei, we hebben primaire en secundaire activiteiten. Primaire activiteiten zitten met name op verduurzaming en het aanpakken van achterstallig onderhoud, maar ook transformeren van twee publieke gebouwen naar wonen. Een van die twee is de Meubel Outlet in Crabbehof. De andere is De Oude School aan de Domela Nieuwenhuisweg. Dat zijn sterk verouderde gebouwen die we willen transformeren naar wonen. Waar we met de middelen uit het Volkshuisvestingsfonds ook een bijdrage aan kunnen leveren. En als je het hebt over secundaire activiteiten binnen onze aanvraag, dan gaat het met name over het aanpakken van die openbare ruimte. Het meer klimaatadaptief maken van de openbare ruimte. Wat we zien in Crabbehof, is dat er een vrij sterk verouderde openbare ruimte is. En bovendien is het vrij monotoon. Al die plantsoenen in Crabbehof is allemaal gras, veel asfalt, veel achterstallig onderhoud. Op die openbare ruimte is echt veel te winnen. Je kunt daar ook echt de leefbaarheid in zo'n wijk mee beïnvloeden op het moment dat je daar slim in investeert.

De voorzitter: Daar wil de heer Klerk wat meer van weten, denk ik.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Ik had inderdaad even een vraag staan ten aanzien van de transformatie van leegstaande panden naar een woonfunctie. Moet ik dat zien dat de bestaande panden worden omgezet naar woningen, of gaat dat tegen de vlakte en komt daar nieuwbouw? En de tweede locatie, u had de Meubel Outlet en u noemde er nog één. En die tweede ontging me even.

De heer Elias: De plannen voor die twee locaties zijn nog in uitwerking. Op het moment dat het mogelijk is om sloop-nieuwbouw te plegen, dan is dat het geval. Maar in sommige gevallen is het ook een renovatie van de gebouwen. En het tweede pand gaat over de Domela Nieuwenhuisweg 2, De Oude School. Waar het om gaat, is dat we die openbare ruimte willen aanpakken en veel meer gebruiksvriendelijk willen maken. Een openbare ruimte die bijdraagt aan ontmoeten en bewegen. En dat gaat ook echt positieve gevolgen hebben voor de leefbaarheid in die wijken. Startdatum van het project is 1 juni 2025. Dat betekent dat wij vanaf 1 juni de subsidieregeling open willen zetten. En dat bewoners vanaf dat moment een aanvraag kunnen doen. En het project loopt tot uiterlijk 31 december 2033. Dat is het moment waarop de laatste werkzaamheden moeten zijn uitgevoerd. We hebben het ongeveer over negen jaar.

De voorzitter: De heer Klerk heeft nog een vraag.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Ik weet niet of ik hiermee op de muziek vooruitloop. Maar u geeft aan, 1 juni gaan de subsidieaanvragen ook open. Ik vroeg me even af, omdat uiteindelijk hebben we het over particuliere woningen, in hoeverre ... Want er worden ook mooie doelstellingen beschreven hier, zie ik, in de presentatie. En in hoeverre is er onderzocht of bewoners erop zitten te wachten? Ik kan me ook voorstellen dat bewoners bijvoorbeeld in een bepaalde leeftijdscategorie zeggen, het zal mijn tijd wel duren. Geen poespas aan mijn huis. Hoe verhoudt zich de wil van de bewoners om inderdaad die verduurzamingsslag te maken met de doelstellingen, zoals die hier geformuleerd staan?

De heer Elias: Dat vind ik een hele goede vraag. En eigenlijk is dit een punt wat later in de prestatie nog terugkomt. Maar het is een zeer terechte vraag, omdat wij beseffen dat we ook wel alles in het werk moeten stellen om bewoners mee te krijgen. Als we dit

willen laten slagen, dan moeten we dat aantal van die 925 gaan halen. En dat betekent ook dat je een vrij hoge deelnamegraad moet hebben, van hoger dan 80 procent, als je het hebt over die woningen met die slechte labels. Daarvoor zetten we ook die energiehulp in, daarvoor willen we ook die energiecoaches inzetten, om bewoners echt te ondersteunen. En we zullen echt op pad moeten om die bewoners te overtuigen van het belang van die investering. Maar er zullen altijd bewoners zijn die daar geen oren naar hebben. Dat klopt.

De voorzitter: Korte vervolgvraag, toch?

De heer Klerk: Ja, een korte vervolgvraag. U gaat er inderdaad vanuit dat er bewoners zijn die het misschien niet zien zitten. Is daar in de doelstellingen ook al mee gerekend, of dat nog niet? Gaat dat uit van een participatiegraad van 100 procent?

De heer Elias: Nee, we hebben geen participatiegraad van 100 procent gehanteerd. We hebben een realistische participatiegraad genomen. En we hebben ook met name gekeken naar, wat zou je minimaal nodig hebben om een woning goed te kunnen verduurzamen? En goed verduurzamen, betekent dan dat hij gereed is om aan te sluiten op het warmtenet. En met de middelen die we hebben aangevraagd, die 17 miljoen, als je daar het rekensommetje maakt, dan kun je ook geen 1.500 woningen verduurzamen. Dat lukt dan niet. Vandaar dat we op die 925 zitten. Belangrijke vraag, wat levert het op? Eerder hadden we het al over het aantal woningen. In Crabbehof wonen iets meer dan 7.000 mensen. 3.565 woningen, waarvan ongeveer 1.600 particuliere koop. De meeste woningen ... Het is ook echt een jaren 60 wijk. Echt de eerste generatie naoorlogse wijk, die vrij snel gebouwd is. Het zijn panden die gewoon slecht scoren op duurzaamheid en ook echt wel echt gedateerd zijn. En wat we eigenlijk willen, met die middelen vanuit dat Volkshuisvestingsfonds ook echt het wooncomfort van die bewoners te verbeteren. Waar denk je dan aan? Dubbelglas. Je denkt aan het isoleren van daken, het isoleren van vloeren. Je kunt veel beter ook ingrijpen in de hele warmteregulatie in je woning. Je kunt het 's zomers gewoon koeler houden. Je kunt het 's winters beter isoleren en beter je warmte vasthouden. Heeft allerlei gevolgen en allerlei positieve resultaten. Maar de belangrijkste is natuurlijk dat je daarmee de woonlasten voor bewoners terugbrengt, omdat energiearmoede in deze wijken nou eenmaal echt een onderwerp is. Dan heb je het ook over kansengelijkheid. We willen die kansengelijkheid vergroten. Wat we zien, in een wijk als Crabbehof woont procentueel gezien een groot aantal huishoudens met een laag inkomen. 64 procent van de huishoudens heeft een laag inkomen, als we naar de norm kijken. In vergelijking tot 40 procent in de rest van Dordrecht. En tegelijkertijd zien we dat de meeste woningen in de wijk Crabbehof slechte labels hebben. Als je dat over elkaar heen legt, dan kun je eigenlijk concluderen dat we heel veel van die gezinnen die al lage inkomens hebben, en dan ook nog eens een keer extra veel energielasten moeten betalen, dat dat een stukje kansengelijkheid creëert waar we vanaf willen.

Vandaar ook die investering, en met name ook deze doelgroep, om te proberen met name die lage inkomensgezinnen, ook als er sprake is van particuliere koop, want dat zijn vaak ook gewoon gezinnen met een koopwoning, te helpen om die energielasten omlaag te brengen. Als dat lukt om die energielasten omlaag te brengen, dan creëer je ook weer een stukje extra leefbaarheid, maar ook gewoon kansengelijkheid in die wijk. Wat kan het ook opleveren? De verduurzamingsaanpak vraagt ook handjes. Dat betekent als wij 925 woningen gaan verduurzamen, dan zullen we ook partijen in de

hand moeten nemen om die werkzaamheden uit te gaan voeren. We hebben daar ongeveer 9 à 10 jaar voor. Maar we zijn ook aan het kijken, hoe kunnen we die aanbesteding van die contracten zo goed mogelijk insteken? En het idee is om ook te gaan kijken, kunnen we leertrajecten voor bijvoorbeeld bewoners uit de wijk ... Veel mensen in de wijk die niet werken, maar misschien wel heel graag zouden willen werken. En die met een beetje ondersteuning of een opleiding in het vak misschien ook wel aan de slag kunnen in die energietransitie. Dat is waar we ook in Crabbehof, denk ik, echt wel een resultaat kunnen behalen, waarbij echt die integrale aanpak tussen enerzijds werkgelegenheid en anderzijds het isoleren van die woningen gaat combineren.

De voorzitter: De heer Schalken heeft een vraag voor u.

De heer Schalken-den Hartog: Een vraag. Is het dan zo dat je bijvoorbeeld in de aanbesteding dat ook als voorwaarde mee kunt geven richting de partij die de werkzaamheden gaat uitvoeren? En dat kan?

De heer Elias: Dat is wel iets waar we naar willen kijken.

De heer Schalken-den Hartog: Gebeurt dat op andere plekken in het land ook al op diezelfde manier, of niet?

De heer Elias: Dat weet ik niet. Er zijn genoeg voorbeelden in Nederland ... Er zijn genoeg stedelijke focusgebieden binnen het Nationaal Programma waar we eens kunnen gaan kijken, om te zien hoe zij dat doen. Maar het is zeker een van de ambities die wij hebben, om binnen die verduurzamingsopgave ook gewoon jongeren uit de wijk een opleidingstraject te laten volgen en aan de slag te krijgen in die opgave.

De heer Schalken-de Hartog: En een korte vervolgvraag.

De voorzitter: Een vervolgvraag. Dat mag.

De heer Schalken-den Hartog: Worden ook de mbo-opleidingen hier uit Dordt daarbij betrokken, bijvoorbeeld? Zoals een Da Vinci of zo?

De heer Elias: Ja, dat zou kunnen. Juist die opleidingen zijn praktische opleidingen.

De voorzitter: De heer Hartmeijer heeft ook een vraag.

De heer Hartmeijer: Dank. Ook een beetje over die werkgelegenheid, over dat werven van mensen. Want je gaat natuurlijk dan een beetje werven. En je geeft aan, er zijn heel veel mensen die daar geen werk hebben. Die zitten dan misschien wel in de bijstand. Is er dan ook een rol voor de Sociale Dienst in dit verhaal? Want je wil natuurlijk mensen dan misschien wel een baan geven in hun eigen wijk.

De heer Elias: Kijk, dit is de pijler wonen en fysieke leefomgeving, waar we het nu over hebben. Maar we hebben ook een pijler arbeidsmarkt en bestaanszekerheid. Die wordt getrokken door een collega vanuit de Sociale Dienst. In dat programmateam van het

Nationaal Programma zitten we met al die verschillende partijen aan tafel. Als je het hebt over leefbaar en veilig, zit Dordrecht Sociaal aan tafel. Als je het hebt over onderwijs, zitten de onderwijskoepels aan tafel. Die lijnen zijn heel kort. Als je vraagt, is de Sociale Dienst betrokken? Ja, zeker. Sterker nog, we zijn al aan het kijken, samen met de Sociale Dienst, hoe zou je zoiets, zo'n leer-werktraject werken in de energietransitie, kunnen optuigen? En wat kan het bijdragen aan deze wijk? Daar ligt echt een kans. Wat het ook kan opleveren, dat we een veel beter zicht krijgen op de hulpvraag wat je ... Echt actief met dit aanbod gaan we op pad. Betekent dat die energiehulpen, die energiecoaches echt gaan aanbellen bij mensen. En die gaan zeggen, we hebben een heel mooi aanbod voor u en we willen kijken of we samen met u uw woning kunnen verduurzamen. Maar dat betekent dat je veel vaker over de vloer komt en dat je andere hulpvragen of andere signalen ook oppikt. En daar ook op kunt gaan lopen. Meer en vaker achter de voordeur betekent ook gewoon dat je die signaleringsfunctie uitbreidt. En dat je ook voor bewoners misschien wel meer kunt betekenen dan alleen maar die energietransitie of die verduurzamingsopgave. Uiteindelijk gaat het ook hopelijk een stukje verbetering van kwaliteit van leven van bewoners opleveren. Als je dan kijkt naar de financiële kaders, en nu komen we een beetje in de buurt van de discussie waar we het straks over gaan hebben, waar gaat dit om? Van het Rijk hebben we een subsidie toegekend gekregen van 17,1 miljoen. En als we kijken, het Rijk zegt, onderdeel van die regeling is dat er minimaal 30 procent cofinanciering ingebracht wordt vanuit de partners. Wij hebben afgesproken binnen het Nationaal Programma ... Want het Nationaal Programma Dordt West is niet een programma van een gemeente. Het is een programma vanuit de Alliantie Dordt West, met verschillende partners aan tafel. En we hebben gezegd, we willen eigenlijk die cofinanciering delen. 50 procent van die cofinancieringseis, eigenlijk 15 procent van het totaalbedrag, wordt door de partners ingebracht en 15 procent door de gemeente. Waar komt het op neer? Het zou erop neerkomen dat een bedrag van 2,56 miljoen, dat staat nog in deze presentatie, ongeveer 2,5 miljoen cofinanciering, zou betekenen dat we iets meer dan 22 miljoen kunnen gaan investeren. 22 miljoen aan middelen die beschikbaar komen om te investeren in die wijk.

De voorzitter: De heer Laban heeft een vraag.

De heer Laban: Dank u wel, voorzitter. Wat ik niet zo goed begrijp in wat u net vertelt, dat er partners meefinancieren, 2,56 miljoen, maar alleen particulier vastgoed wordt er aangepakt. Wat is de rol van die partners in het geheel?

De heer Elias: We investeren bijvoorbeeld ook in openbare ruimte. We gaan bijvoorbeeld ook ... Een partij als HVC gaat investeren in de aanleg van warmtenet. De woningcorporaties gaan, los van hun eigen corporatiebezit, misschien wel investeren in de openbare ruimte rondom die wooncomplexen. We gaan plantsoenen oppakken. We gaan andere stukjes openbare ruimte in die wijk aanpakken. Er zijn verschillende mogelijkheden, ook op basis van bestaande investeringen, investeringen die misschien al in een meerjarenplanning staan, om daar een stukje cofinanciering uit te halen. En dat doen we binnen die Alliantie Dordt West. We maken daar afspraken over met alle partners binnen de Alliantie.

De voorzitter: Mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ik wilde graag een aanvullende vraag stellen. Wat is de zekerheid dat die partners dat gaan doen, die financiering?

De heer Elias: Die hebben ze toegezegd. Toen we de aanvraag hebben ingediend, hebben we een steunverklaring gevraagd van de partners. Die hebben wij meegenomen in de aanvraag. In dit geval waren dat de twee woningcorporaties en PZC, ook een belangrijke partij, die flink gaat investeren de komende jaren in Crabbehof, met de nieuwbouwplannen. En we hebben binnen de Alliantie de afspraak gemaakt dat we die cofinancieringsopgave delen. Daar hebben zij zich aan gecommiteerd. Wij verwachten wel dat dat gaat gebeuren. En we hebben daar tien jaar voor.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Elias: Wat ik al zei, het belangrijkste is eigenlijk dat we met cofinanciering van, in dit geval, ongeveer 2,5 miljoen meer dan 20 miljoen kunnen vrijmaken om te investeren in die wijken. Daar komt het feitelijk op neer. Stel dat het niet lukt om die cofinanciering te vinden, dan zegt het Rijk, dan moet een evenredig deel van die bijdrage, van die subsidie worden terugbetaald. Dat is een van de voorwaarden. Een andere voorwaarde is dat het binnen 10 jaar uitgevoerd moet zijn, uiterlijk 2033. Dat lijkt heel ver weg, maar we moeten echt wel aan de slag. En we moeten jaarlijks verantwoorden, door middel van uitvoeringsplannen, hoe we aan die cofinanciering voldoen. Dan een stukje toelichting op die cofinanciering. Zoals het nu in het raadsvoorstel staat, gaat het om een bedrag van iets meer dan 2,5 miljoen. En het voorstel is om die eenmalig te dekken vanuit de algemene reserve. En dat betekent eigenlijk dat we die VHF-middelen en die cofinanciering voor een periode van 10 jaar reserveren. Eigenlijk hebben we dan door middel van het besluit voor 10 jaar dat geregeld.

De heer Schalken-den Hartog: Even een korte vraag.

De voorzitter: Mijnheer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Want we hebben het iedere keer over een periode tot 2033. En dan komt hier terug dat het voor een periode van 10 jaar is. Is het dan een uitlooptijd, of hoe moet ik dat zien?

De heer Elias: Wij gebruiken altijd 9 tot 10 jaar. Wat zeker is, is dat de subsidieregeling op 1 juni opengaat. Wat ook zeker is, is dat op 31 december 2033 in principe het project afgerond moet zijn. Maar de verantwoording loopt nog door tot 30 juni 2034. Als je zo gaat kijken, dan zit je op 9,5 jaar, af en toe 10 jaar. En we zijn eigenlijk ook al op 1 januari 2024 begonnen, maar feitelijk is het 1 juni 2025 tot 31 december 2033. Dat is de looptijd van het project.

De heer Schalken-den Hartog: Dat gaf wel wat verwarring.

De voorzitter: Maar die is nu weg.

De heer Elias: En toch wel een hele belangrijke, we stellen voor om die kosten voor die cofinanciering eenmalig te dekken uit de algemene reserve. We gaan daar natuurlijk ook

renteresultaat op halen. En dat renteresultaat wordt meerjarig hoger, doordat we dat bedrag van het Rijk, die 17,1 miljoen, eigenlijk afgelopen jaren, in 2024, al in een keer volledig hebben bevoorschot gekregen. Dat staat gewoon op de rekening van de gemeente. Ieder jaar dat we die middelen niet uitgeven, ontvangen we daar rente over. Dan nog even de kansen en de risico's. Samenvattend, het is echt een impuls voor het verbeteren van bestaande woningen, het vergroten van de leefbaarheid en het verbeteren van het woon- en leefklimaat voor huishoudens. En dan met name het aanpakken van die energiearmoede. Het vergroot de kansengelijkheid in de wijk, met name voor de gezinnen met lage inkomens. En mensen houden uiteindelijk meer over. Dat is ook wel wat we willen bereiken met dit project, het terugdringen van je energiearmoede. En het meer financieel zelfredzaam maken van bewoners en gezinnen. De risico's die we al even hebben benoemd, dat gaat dan met name over, wat als die cofinanciering niet wordt gehaald? Dat geldt voor de gemeente, maar dat geldt ook voor de partners. Wij gaan ervan uit dat dat wel gaat lukken als we kijken naar de opgave, en met name ook de termijn. We hebben het echt over 9 à 10 jaar. We gaan ervan uit dat dat mogelijk is. En hier hebben we hem. Want deze vraag wordt gesteld. Het kan zijn dat er onvoldoende animo is bij bewoners om hun woning te verduurzamen. En wat doen we dan? Er zal echt een hele goede strategie moet komen om zoveel mogelijk bewoners te bereiken. Dat willen we ook doen. Dat doen we door die energiecoaches, door die energiehulpen.

De voorzitter: Mijnheer De Vries heeft een vraag daarover.

De heer De Vries: U heeft het erover dat het gedragen moet worden door de woningeigenaren. Maar zijn er bijvoorbeeld ook wat dingen bekend ... Crabbefoel moet van het gas af. Dat betekent dat de huizen moeten aangesloten worden op het warmtenet of moeten met een warmtepomp gaan werken. Als je met een warmtepomp wil gaan werken, dan kom je met energieklaas C nergens meer. Dat lukt je niet. Met warmtenet weet ik niet wat voor energieklaas dat je moet hebben. Maar volgens mij moet je dan ook wel richting een beetje in de A gaan. En dan denk ik dat als je de bewoners mee wil krijgen, dat je ook een klein beetje zal moeten weten hoeveel dat dan eventueel gaat kosten als je aangesloten moet worden op het warmtenet. En dat is een heel belangrijk punt om draagvlak te krijgen. Als we praten over een bedrag van 30.000 of 40.000 euro, dan zeg ik, doe it.

De voorzitter: Mijnheer Gündogdu, aanvullend.

De heer Gündogdu: Voorzitter. Bedankt, mijnheer De Vries. Heeft u ook een indicatie aan wat voor investeringen wij moeten denken als we het hebben over volledig verduurzamen, zodat zo'n woning op klasse C terechtkomt?

De heer Elias: Goede vraag. En hij sluit ook aan bij de vraag van mijnheer De Vries. Om de eerste vraag eerst te beantwoorden. Wij gaan uit van een gemiddelde investering van 15.000 euro per woning. En dat is ook waar we in onze rekenmodellen rekening mee houden. En het klopt, zo'n investering is alleen maar het geld waard wat je erin steekt op het moment dat de woning dan ook klaar is om aangesloten te worden op het warmtenet. Wij gaan niet voor een investering waarmee we wel een woning verduurzamen, maar hem niet aansluiting klaar maken voor het warmtenet. Dat zou een verkeerde investering zijn. Maar u heeft nog steeds een terechte vraag, wat gebeurt er

vervolgens op het moment dat een gezin of een huishouden wel aan wil sluiten op het warmtenet? Dat valt in principe niet binnen de aanpak van het Volkshuisvestingsfonds. Wat wij willen doen, is dat die woning wel gereed is om aan te kunnen slaan op het warmtenet. En daarover hebben wij gesprekken met HVC. Zij zitten ook in de coalitie, in de Alliantie Dordt West. Zij denken mee over de aanpak in Crabbehof.

De voorzitter: De heer Van Pelt.

De heer Van Pelt: Dank u wel. Als het gaat over die 15.000 euro, is dat het complete bedrag voor de verduurzaming van een huis? En is het zo dat de bewoners daar een deel van krijgen of het gehele bedrag? Hoe groot is het subsidiepercentage?

De heer Elias: Dat is een gemiddeld bedrag, 15.000 euro. Het kan zijn dat we voor een woning meer nodig hebben. Het kan ook zijn dat we voor een woning minder nodig hebben. En een bewoner krijgt niks. Wij gaan het zo organiseren dat de financieringsstroom loopt vanaf de gemeente via eventueel het advies van een energiecoach, maar direct naar de aannemer. Dat geld gaat niet op de rekening gestort worden bij een bewoner. Dat doen we ook expres om die bewoners zo veel mogelijk te ontzorgen. Wat die bewoner wel doet, is samen met die energiecoach dat plan maken. De energiecoach adviseert daarin. Dat is een EP-adviseur die precies weet welke maatregelen nodig zijn om zo'n woning aansluit klaar te maken. Maar verder willen we de bewoner daar zoveel mogelijk in ontzorgen. En nogmaals, het is een gemiddeld bedrag.

De voorzitter: De heer Klerk heeft een vervolgvraag. Mevrouw Lammens had ook een vraag. Wat dat ook een vervolgvraag? Dan mag u eerst en daarna mijnheer Klerk en dan mijnheer Laban.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag is, hebben de bewoners zelf dan helemaal geen kosten? Ook als er verbouwd wordt, dan moet je vaak daarna nog even een verfje of noem maar op doen, of nieuwe vloerbedekking. Zit dat er ook allemaal bij of is dat ... Wat voor kosten hebben de mensen zelf?

De heer Elias: Waar wij in de subsidieregeling op insteken, is dat wij minimaal 2 verduurzamingsmaatregelen ... Dan heb je het bijvoorbeeld over een vloerisolatie en dubbel glas of over het isoleren van een dak en vloerisolatie? Minimaal 2 maatregelen. En wij vergoeden de investering 100 procent. De bewoner heeft daar in principe gewoon zelf geen extra kosten meer aan, tenzij misschien de bewoner nog even dat muurtje wil witten. Maar we willen natuurlijk proberen dat zoveel mogelijk in het werk mee te nemen. Maar in principe, de regeling is gestoeld op het idee dat er geen eigen bijdrage is.

De voorzitter: Mijnheer Klerk.

De heer Klerk: Mijn vraag is hiermee ...

De voorzitter: Is beantwoord. Die van u ook, mijnheer Laban?

De heer Laban: Deels. Het was een interessante vraag. En ik had dezelfde vraag ook. En wat ik me wel af zit te vragen, u maakt zich zorgen dat die 925 woningen gehaald moeten worden. Als ik dan begrijp dat er voor de bewoners geen enkele kosten zit aan een stukje verduurzaming van de woning, wat is dan eigenlijk de gedachte dat het niet gehaald kan worden? Ik vind het bijzonder. Ik zou zeggen, als je toch een aanbod krijgt dan denk je, gelijk doen.

De heer Elias: Zeker. Dat zou ik ook denken. Tegelijkertijd zien wij ook wel wat er in andere NPLV-gebieden gebeurt. Dit is tranche 4. Correctie, tranche 3 van het Volkshuisvestingsfonds. Er is ook al een tranche 1 en een tranche 2 geweest, waarvoor wij als Dordrecht niet geselecteerd waren. Of in ieder geval op 1 hebben we volgens mij niet ingeschreven, op 2 wel. Uiteindelijk hebben we pas tranche 3 toegewezen gekregen. Maar in andere gebieden zie je dat sommige bewoners ... En dan heb je het over zorgmijders. Dan heb je het over mensen die gewoon echt heel terughoudend zijn met echt multiproblematiek, zorg mijdend. En dan kun je heel veel doen als organisatie, maar uiteindelijk lukt het dan niet. Wij zijn in Tilburg West geweest in een wijk, om te kijken hoe ze het daar hebben aangepakt. Echt, dat ziet er heel mooi uit. En tegelijkertijd geven ze aan, hoger dan 85 procent participatiegraad zijn wij hier niet gekomen. De rest van de mensen kunnen we niet bereiken, omdat die mensen niet 3 of 6 maanden nodig hebben om een afweging te maken, maar misschien wel 3 of 4 jaar. Dan is het vaak ...

De voorzitter: Voldoende, lijkt me. Of nog een vraag, mijnheer Laban?

De heer Laban: Eigenlijk een vervolgvraag. U gaf net ook aan dat de woningen klaargemaakt worden om aan te sluiten op het warmtenet. Die aansluiting vindt niet direct plaats. Is ook geen onderdeel van het programma, gaf u aan. Maar als die woningen aangesloten worden op het warmtenet, zitten daar nog kosten bij voor de bewoners op dat moment?

De heer Elias: Dat vind ik moeilijk te beantwoorden, die vraag. Dat is ook wel echt een technische vraag. Wat ik weet, is dat alles wat we mee kunnen nemen in het werk ...

En ik noem het dan maar even in de meterkast. Als je het hebt over het aansluiten warmtenet, wat kun je al voorbereidend op het aansluiten warmtenet doen tijdens die verduurzaming? Dat doen we. Dat nemen we mee. Maar dat is niet alles.

De voorzitter: Nog echt dringend, mijnheer Gündogdu? Anders wil ik verder.

De heer Gündogdu: Voorzitter, ik probeer even te begrijpen. Maar wat belet, als we toch bezig zijn met warmtenet, om dan direct ook die gelegenheid gewoon te gebruiken en wel aansluiten op warmtenet? Omdat dat überhaupt een opgave is voor bijna de hele stad.

De voorzitter: Mevrouw De Jonge, mag u. Ik had het ook willen doen, maar doet u het maar.

Mevrouw De Jonge: Dank u. En dat zal ik even uitleggen waarom ik dit ga toelichten. Want het Volkshuisvestingsfonds is inderdaad heel specifiek voor het aanpakken van die woningen en daar de verduurzamingsslag. Parallel zijn we vanuit het programma

Energietransitie bezig met de wijkuitvoeringsplannen en zijn er wijken voorgesorteerd op bepaalde andere energiebronnen. Crabbehof is daar ook de eerste wijk die wij willen aanpakken. Wat wij afgestemd hebben vanuit programma Energietransitie en het Volkshuisvestingsfonds is dat we dat in elkaar willen gaan vlechten. Vanuit het wijkuitvoeringsplan Crabbehof gaan wij inderdaad met de HVC aan tafel zitten om de komende jaren daar het warmtenet uit te rollen. En parallel kunnen we dan met het Volkshuisvestingsfonds deze woningen helpen. En zullen we vanuit het wijkuitvoeringsplan ook echt alles ervoor doen om alle woningen mee te kunnen nemen in de transitie. Je moet dit eigenlijk zien als een klein onderdeel wat straks in het grotere uitvoeringsplan ... Wij willen ook inderdaad aansluiten. Zeker.

De voorzitter: Mijnheer Elias, gaat u verder met uw presentatie.

De heer Elias: We waren nog bij de risico's. En we hadden het over de discussie, het kan natuurlijk zijn dat de aantallen lager uitvallen. In dat geval wordt het ook moeilijker om dat geld uit te geven. En tenslotte kan ook de krapte op de arbeidsmarkt ... We hebben het natuurlijk gehad over dat project Werken in de energietransitie. En we hopen ook echt dat dat gaat lukken en dat we daar mensen uit de wijk mee aan het werk krijgen. Maar krapte op de arbeidsmarkt, het vinden van de juiste mensen, het vinden van de juiste aannemers en ook wel loon- en prijsstijgingen, die kunnen eventueel een risico zijn voor het project. Vooral omdat we zo'n lange looptijd hebben, 9 à 10 jaar voor een project. Er kan best veel gebeuren. Dat zijn risico's waar we wel rekening mee moeten houden. Hoe ziet het voorstel er dan uit? Het voorstel, zoals het voor jullie ligt in het raadsvoorstel, is dat we die cofinanciering van 2,5 miljoen dekken vanuit de algemene reserve. We willen ook een bedrag reserveren, met name voor de planvormingskosten en organisatiekosten voor dit jaar, omdat we nu echt die organisatie ... Ik heb al aangegeven, vanaf 1 juni willen we starten met het openstellen van de subsidieregeling. Betekent dat er in het aanlopende traject echt veel moet gebeuren. We hebben nu een projectorganisatie ingericht. En we zijn druk bezig met het uitwerken van die subsidieregeling.

We zijn druk bezig met het uitwerken van een stukje aanbestedingsvereisten, maar ook met het werven van collega's. Als je het hebt over bijvoorbeeld de energiehulpen of de wijkconciërges, die een rol gaan krijgen in dit project. Daar zijn ook kosten voor nodig. 230.000 euro voor 2025. En we willen de begroting 2025 conform het voorstel wijzigen. En dit is eigenlijk wat er in het raadsvoorstel is opgenomen.

De voorzitter: Mijnheer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, dank u wel. Want er staat bij die voorbereidingskosten voor 2025 in de begrotingswijziging voor dit jaar. En daarboven staat ook nog die 230.000 euro voor 2026. Is het te verwachten dat ieder jaar dat bedrag van rond die 230.000 euro zal worden gevraagd tijdens de looptijd van dit project? Bij het tweede stukje staat een bedrag van 230 voor de begroting van 2026 en dan ook nog de begroting van 2025 conform het voorstel te wijzigen. En daar wordt toch ook die 230.000 euro voor gevraagd.

De heer Elias: Die vind ik even moeilijk te beantwoorden, deze vraag. Dit is wel hoe die in het raadsvoorstel is inderdaad opgenomen. Arie, wil jij hem beantwoorden?

De heer Van der Heijde: Ik waag een poging. De begroting 2025 moet in ieder geval worden gewijzigd. En daarvoor is die 230.000 euro bestemd. Voor de begroting 2026 neemt u nog een besluit. En de hoogte van de plankosten zal afhankelijk zijn van het tempo waarin het plan wordt uitgevoerd. Voor dit jaar gaan we starten. Het kan best zijn als de subsidieregeling een succes wordt dat we volgend jaar veel meer uitvoeringskosten hebben. En die verwerken we dan in de ontwerpbegroting 2026. Ik denk dat hier staat, in de tweede regel, dat 2026, 2025 moet zijn, omdat u over 2026 nog een besluit neemt.

De heer Schalken-den Hartog: Juist.

De voorzitter: Is in dit geval niet zo erg, omdat die toch wel ...

De heer Schalken-den Hartog: Misschien dan de verwarring. Omdat bij die tweede regel staat die 230.000 euro voor 2026. Maar dat zou, wat u denkt, wellicht ook voor 2025 alleen het bedrag zijn?

De heer Van der Heijde: Ja.

De heer Schalken-den Hartog: Maar kunnen we dan verwachten dat de raad de komende jaren iedere keer wordt gevraagd om een bedrag rond die grootte of iets groter, afhankelijk van het succes van het project, extra vrij te maken voor die uitvoeringskosten?

De heer Van der Heijde: Dit hele project zullen we constant monitoren. En daarover zult u ook periodiek worden geïnformeerd. Het gaat om 24 miljoen, het totale budget wat beschikbaar wordt gesteld, wat we tot 31 december 2033 kunnen uitgeven. En via periodieke rapportages zal meer of minder geld worden gevraagd ieder jaar.

Dat tempo waarmee de uitgaven zich ontwikkelen, dat laat zich op dit moment ook niet voorspellen. Dat is helemaal afhankelijk van het succes of van de mate waarin mensen intekenen voor bepaalde maatregelen. Dat hebben we op dit moment nog niet helder.

De voorzitter: Mijnheer Schalken.

De heer Van der Heijde: Wat wel helder is, is dat 230.000 euro nodig is om te starten dit jaar.

De heer Schalken-den Hartog: En even voor alle duidelijkheid, dat we ook over de goede informatie beschikken, gaat het om 230.000 euro voor 2025.

De voorzitter: Kan die andere microfoon even uit.

De heer Schalken-den Hartog: En misschien een vervolgvraag daarop ook. In het voorstel staat dat we jaarlijks met een raadsinformatiebrieven worden geïnformeerd. En met de onzekerheid die u nu ook noemt van hoe dat precies gaat lopen, vind ik een raadsinformatiebrieven jaarlijks eigenlijk een beetje te mager, omdat er nog zoveel onzekerheden in zitten. Dan verwacht ik eigenlijk iets meer dan alleen een

raadsinformatiebrief, om ons, zeker met al die onzekerheden die er nu liggen, op de hoogte te stellen. Misschien is dat een vraag meer richting de wethouder.

De voorzitter: Meer richting de wethouder, denk ik.

Mevrouw De Jonge: Ik zat even snel ook te zoeken in het raadsvoorstel, hoe hebben we het geformuleerd? En we hebben inderdaad jaarlijks die programmakosten natuurlijk wel te dekken. En er zit hier ook iemand naast me heel snel te puzzelen inderdaad, want zoals we het aangevraagd hebben, staat er inderdaad, voor '25 vragen we hierbij aan. En in de begroting van 2026 en verder worden deze budgetten opgenomen. Daar zijn ze in verwerkt. We moeten het eenmalig aan jullie als raad nu vragen, omdat dat niet in de begroting zit. En daarna komt het structureel in de begroting.

De heer Schalken-den Hartog: En voorzitter, als ik dan nog ...

De voorzitter: De laatste dan, hoop ik.

De heer Schalken-den Hartog: Mijn vraag was ook naar aanleiding van de onzekerheden en zo die er nu liggen. Misschien richting de wethouder. Het ons informeren via een raadsinformatiebrief, met al die onzekerheden die er nu nog zitten in het project, is het niet mogelijk om iets meer te doen dan alleen een raadsinformatiebrief? Bijvoorbeeld na een jaar een nadrukkelijke evaluatie en dat na drie jaar ook te doen, zodat we gewoon wat meer meegenomen worden dan alleen maar op de hoogte worden gesteld van het vervolg.

De voorzitter: Mevrouw De Jonge.

Mevrouw De Jonge: Dank u wel. Deze kunnen wij meenemen, want wij moeten denk ik ook verantwoording afleggen tussendoor. Dan kijken we even hoe we het kunnen inplannen, samen met de raadsplanning. En wat dan de voorkeur heeft, daar komen we dan op terug.

De voorzitter: Dan heb ik nog wel iets. Want de getallen die u net voorgetoverd zijn, die kloppen niet. En dat is natuurlijk een beetje lastig. En ik denk dat u ook wel benieuwd bent naar de juiste getallen. Mijn vraag is even, kunnen die misschien ook nog getoond worden? Want dit hele verhaal, het principe klopt. Er zit alleen een rekenfout in. En de juiste berekening, ik zou hem wiskundig kunnen uitleggen, maar dan ga ik weer op mijn stoel zitten waar ik heel veel jaar op gezeten heb en nu niet meer, maar dat kunt u dan maar beter doen.

De heer Elias: Dat is heel vervelend dat we daar pas heel recentelijk achter gekomen zijn, op het moment dat de stukken al in de raadscyclus zaten. In dit voorstel is opgenomen een bijdrage van afgerond 2,56 miljoen, namens de gemeente, cofinanciering. En 2,56 miljoen namens de partners uit de Alliantie. En het juiste bedrag moet zijn 3,74 miljoen. Dat is grofweg 1,2 miljoen meer. Waar komt dat door? Wethouder De Jonge had het aan het begin nog heel even kort aangegeven, je kunt op 2 manieren je cofinanciering uitrekenen. Je kunt de cofinanciering berekenen op basis van het

bedrag wat wij van het Rijk hebben ontvangen. Dat is die 17 miljoen. Of je kunt je cofinanciering uitrekenen op basis van je financiële te kort, eigenlijk je bruto financiële te kort. Dat is eigenlijk de raming die wij gebruiken voor het hele project. En daar komt eigenlijk de omissie uit voort. Waar we niet mee hadden moeten rekenen, was die 22,2 miljoen. En waar we wel mee hadden moeten rekenen, is een bedrag van 24,95 miljoen. Daar zit een verschil van 2,5 miljoen tussen. En dat zit hoofdzakelijk in de cofinanciering. Want als je dat bedrag van 2,5 miljoen weer deelt tussen enerzijds gemeente, anderzijds partners, kom je ongeveer weer uit aan dat verschil van 1,2 miljoen. Dat zijn de getallen. Dat zijn de cijfers.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Lammens.

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Zou u dat ook op papier kunnen zetten?

De voorzitter: Ja, dat gaat zeker allemaal op papier. Maar waar we nu mee zitten, is een probleem. Want u weet, een raadsvoorstel, dan kan je niet zeggen, gummetje pakken, we gaan eventjes een paar andere getallen neerzetten en dan vinden we het allemaal wel oké. Dit raadsvoorstel gaat u mee akkoord of u gaat er niet mee akkoord. Als u van mij advies vraagt, ik zou er niet mee akkoord gaan, want het klopt niet. Alleen wat doe je er wel mee? Het advies, dat is in overleg met de griffie, wat wij eigenlijk hebben, dat we dit als een negatief hamerstuk doorsturen naar de raad van volgende week. Wat u nu gehad hebt, gaat naar de raad van volgende week. En dan gaan we dat negatief hameren. Dat betekent gewoon eigenlijk, weg ermee. Maar dan kunnen we niet verder. Wat moet er gebeuren? Er moet een nieuw raadsvoorstel komen, met de juiste bedragen. En ik vraag er ook uitdrukkelijk bij, een nieuwe presentatie waar ook de juiste bedragen in staan. Want dan heeft mevrouw Lammens het niet op papier, maar in ieder geval kan ze het wel op haar scherm tevoorschijn toveren.

En dan is mijn voorstel dat dat nieuwe gewoon naar de Agendacommissie gaat. En dan zou ik u willen vragen, heeft u inmiddels voldoende informatie, als u straks de goede getallen ziet, om te zeggen, we hebben de rest van het verhaal gehoord, dat vonden we mooi, daar kunnen we helemaal achter staan, wat ons betreft hoeven we niet nog een keer hier te gaan zitten en hetzelfde verhaal te horen, waarbij alleen een tweetje een drietje is geworden, bij wijze van spreken? Als u zegt, dat lijkt ons een goed idee, dan zou de Agendacommissie kunnen adviseren om dat nieuwe, verbeterde raadsvoorstel als hamerstuk naar de volgende raad te sturen, denk ik. Mijnheer Laban.

De heer Laban: Voorzitter, ik kan me herinneren dat we, in een niet al te lang verleden, ook eens een keer zo'n probleem gehad hebben met een raadsvoorstel. En ik dacht dat er toen door de griffie een technisch amendement is voorbereid, wat bij het raadsvoorstel is gevoegd en waar in de raadsvergadering een besluit over is genomen. Hoe kan dat?

De voorzitter: Dat was geen raadsvoorstel, denk ik. Toch? Dan geef ik het woord even aan mevrouw Vermeulen.

Mevrouw Vermeulen: Dat is een technische mogelijkheid, maar wordt wel heel lastig als op meerdere plekken in de teksten aanpassingen moeten worden gedaan. Het is een

technische mogelijkheid, terugsturen, negatief hameren, technisch amenderen. Maar dat is wel ... Ik denk dat dat het meest omslachtig is.

De voorzitter: Mijnheer Schalken.

De heer Schalken-den Hartog: Voorzitter, ik denk vanuit Beter voor Dordt dat we ons kunnen vinden in het voorstel, zoals u dat noemt. Alleen vanuit onze kant zou ik heel graag wel wat meer zekerheid zien ingebouwd met betrekking tot de informatie richting de raad. Ik vind jaarlijks via een raadsinformatiebrief ... Met al die onzekerheden die er zijn en alle spannende trajecten die nu nog moeten gaan lopen in die wijk, zouden we wat meer dan alleen maar een raadsinformatiebrief willen richting de raad.

De voorzitter: Mijnheer Klerk.

De heer Schalken-den Hartog: Als dat meegenomen zou kunnen worden, heel graag.

De voorzitter: Ik heb de wethouder al zien knikken. En dat is ze volgens mij vast van plan. En de andere wethouder is het ermee eens. Eerst mijnheer Klerk en dan mag u, mijnheer Hartmeijer.

De heer Klerk: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde eigenlijk uw voorstel, voorzitter, onderschrijven, dat dat volgens mij de meest zuivere weg is. En wat mij betreft, is een RIB, zoals die wordt voorgesteld, voor nu wel voldoende. Maar als het de mogelijkheid is om wat meer te doen, dan ga ik daar natuurlijk niet voorliggen.

De voorzitter: En overigens, als het nieuwe voorstel als hamerstuk geadviseerd wordt door de Agendacommissie, dan weet u dat u altijd nog wel mogelijkheden heeft als u het anders zou willen. Maar goed, dat lijkt mij persoonlijk niet voldoende. Ik ga eerst naar mijnheer Hartmeijer.

De heer Hartmeijer: Voorzitter, in aansluiting op de heer Schalken, met informatie up-to-date te houden. Het is natuurlijk ook onderdeel van het Nationaal Programma. Ik weet niet of we besloten hebben om dat elke zoveel tijd met een update te voorzien in een commissiedebat, maar dan zou dat misschien hier bijgestopt kunnen worden. Dan is volgens mij iedereen ook wel tevreden.

De voorzitter: Er wordt ook weer instemmend geknikt door de wethouder. En mijnheer Elias kan er zelfs nog iets over zeggen.

De heer Elias: Volgens mij hebben we door de raad ook een Uitvoeringsplan 2024-2027 vast laten stellen. Zeg ik het goed, 2027 is het denk ik of '26? Ja, 2024-2026.

De voorzitter: Altijd fijn dat er mensen op de tribune zitten.

De heer Elias: Daar zit sowieso een cyclus ook met verantwoording aan vast.

De voorzitter: Mevrouw Lammens, u had er ook nog één?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Ja, ik was even benieuwd, komt de wethouder niet in de problemen qua tijd, met alle problemen?

De voorzitter: Die maand vertraging?

Mevrouw Lammens-Oostdijk: Is dat een probleem? Nee?

De voorzitter: We zouden het toch niet op kunnen lossen hoor, denk ik, want dat is een beetje ... Maar dat wordt heel ingewikkeld. Dat is al gezegd. Dat haal je volgens mij al niet. Wij kunnen concluderen, denk ik, zoals het nu er ligt, gaat het negatief gehamerd worden in de aanstaande raad. Er wordt een nieuw voorstel voorbereid met de juiste getallen, met daarin ook nog iets verwerkt over de komende jaren. Controlemoment. De presentatie wordt aangepast, zodat die ook klopt. Dan kunt u die, als die bij de Agendacommissie op een gegeven moment met als voorstel hamerstuk voor de raad van maart ... Dan kunt u altijd die presentatie nog bekijken, want die stukken zitten er altijd bij. Kan dat uw aller instemming wegdragen? Ik zie alleen maar instemmend geknik. Mijnheer Klerk, er moet altijd iemand het laatste woord hebben.

De heer Klerk: Inderdaad. De jongste thuis. Misschien is het goed om bij het griffie advies dan wel te vermelden dat dat hamerstuk als advies, maar dat dat ook een conclusie is van de commissie, zoals die hier geweest is, omdat niet alle fracties ook hier vertegenwoordigd zijn. Voordat we het alsnog weer geagendeerd krijgen als bespreekstuk.

De voorzitter: Een hele goede tip van mijnheer Klerk. Ik denk dat mevrouw Vermeulen het genoteerd heeft en dat dat ook kan gebeuren. Ik wilde al het gaan doen, en dat ga ik dat nu doen, u allen hartelijk danken voor uw inbreng en uw betrokkenheid. Ik dank de wethouders voor hun aanwezigheid en wethouder De Jonge ook nog voor de informatie die u gegeven heeft. De twee heren van de ambtelijke ondersteuning, bedankt voor de presentatie en de aanvullingen. En zelfs nog een dankwoordje richting de tribune voor een waardevol getal wat genoemd is. Ik vraag u vriendelijk of u allemaal uw bordje mee wil nemen, of u ook de kopjes niet voor Clark wil achterlaten, maar gewoon die even zelf wil afvoeren. Kijk, u bent niet de laatste, mijnheer Klerk, want daar komt mijnheer Elias nog.

De heer Elias: En ik had hem bijna vergeten. Maar ik wil jullie, of u nog heel even wijzen op een save the date die jullie hebben ontvangen, omdat wij 8 april alle raadsleden uitnodigen in Dordt West om te praten over het Nationaal Programma Dordt West. Dat doen we door middel van een aantal gesprekstafels en een aantal onderwerpen die actueel zijn in het Nationaal Programma en in Dordt West. U heeft daar een save the date voor ontvangen. Het programma begint om 16.00 uur tot 18.00. En in de avond is aansluitend, maar dan zit u waarschijnlijk gewoon in de raadsvergadering, er nog een bijeenkomst met actieve bewoners vanuit Dordt West. Nogmaals het verzoek om dit moment in jullie agenda's te omcirkelen van 16.00 tot 18.00 op dinsdag 8 april.

De voorzitter: Dank voor de uitnodiging. En er zullen vast en zeker wat mensen gaan verschijnen. Fijne avond allemaal nog en wel thuis.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 11 maart 2025.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

P.A.C.M. van der Velden